

nt

naš tednik

LETNIK XXVII — Štev. 6

6. februarja 1975

Cena 2.50 šil.

Ob najnovjših izpadih Bacherja:

Ali je hujskanje proti Slovenski gimnaziji postalo že metoda?

„V volilnem boju je dovoljeno vse, če le prinese glasove“. To geslo je očitno vodilo za večinske stranke v volilnem boju za deželnozborske volitve 2. marca. Da se ta boj iznaša predvsem na hrbtu slovensko govorečega prebivalstva, smo že večkrat zapisali in tudi doživljamo vsak dan znova. ÖVP in njen predsednik Bacher pa so zdaj našli novo tarčo za napade: Državno gimnazijo za Slovence, in-

stitucijo republike Avstrije. Kot smo že poročali v zadnji številki „nt“, se je „der Macher“ lotil na tiskovni konferenci svoje stranke tudi Slovenske gimnazije ter indirektno njej tudi podtikaval ekstremizem, podtikaval pa je tudi poslednjemu predsedniku deželnega šolskega sveta Guttenbrunnerju morebitno zanemarjanje obveznosti nadzorstva te šole.

Ravno v zadnjih tednih in mesecih je Slovenska gimnazija doživela inšpekcije in kontrole, kot jih v tem obsegu ne pomni nihče. Dijaki vedo povedati, da je šolski nadzornik dr. Valentin Inzko nekaj časa skoraj dnevno inšpiciral pouk na Slovenski gimnaziji. — Ta inšpekcijski val je očitno povzročil transparent „Das große Gift — Slowenisches Gymnasium in Klagenfurt“, ki so ga kazali na zborovanju Heimatdiensta, 13. oktobra, lanskega leta. Zaradi tega transparenta so morali profesorji Slovenske gimnazije sami — ker to ni storil državni tožilec — vložiti tožbo proti predsedniku KHD dr. Feldnerju. Kljub dolgim in širokim inšpekcijskim doslej še ni prišlo do konkretnega rezultata. Deželni glavar Wagner je sicer v posebnem pismu objavil, da bo po končani inšpekciji zavzel dokončno stališče (Wagner je tudi predsednik deželnega šolskega sveta), doslej tega ni storil in očitno pred volitvami tudi ne bo napravil.

Očitno zaradi tega, ker bi moral ugotoviti, da je s Slovensko gimnazijo vse v redu, taka ugotovitev pa bi stala spet nekaj rjavih glasov. Tako pač Wagner in Kreisky raje dopuščata, da gnojica v potokih teče na Slovensko gimnazijo, namesto da bi branila zvezno ustanovo. Kreisky je namreč v posebnem pismu dijakom in profesorjem Slovenske gimnazije izjavil, da je opisani transparent „ein jedenfalls unerfreuliches Plakat“.

Zato se do drugega marca tudi nobena od večinskih strank ne bo zavzela za Slovensko gimnazijo, zato tudi v semestralnih počitnicah oz. ob začetku poletnega semestra ne bo otvoritve Slovenske gimnazije, kajti preveč že plovejo vililne ladje večinskih strank v rjavih mlakužnicah, da bi si mogle „privoščiti“ Slovence naklonjenega koraka.

Toda spodrslijaj Herberta Bacherja na tiskovni konferenci ni bil enkrat: tudi na volilnih zborovanjih ne pozabi omeniti „problema Slovenske gimnazije“ in to na način, ki se ne da vskladiti s pošteno politično agitacijo, tako, da obiskovalci njegovih prireditev zdaj šele prav podvomijo o Slovenski gimnaziji.

Kajti po drugem marcu bo treba ravnati: večinske stranke, ki se zdaj marljivo urijo z verbalnimi napadi na koroške Slovence, bodo morale najti rešitev manjšinskega vprašanja in dosledno izpolniti člena sedem. In bodo morale svojim volilcem dopovedati, da je izpolnitev člena sedem potrebna. Kako pa bodo reagirali volilci? „Kdor sovraštvo seje, bo tudi sovraštvo žel“. Tedaj ne bo pomagal niti skupen sklep vseh večinskih strank.

Dr. Apovnik pri ogledu Mohorjeve tiskarne

Dr. Apovnik je obiskal Mohorjevo tiskarno

Pretekli četrtek je dr. Pavel Apovnik obiskal tiskarno Mohorjeve družbe. Vodja tiskarne Hanzej Isop je sprva pozdravil glavnega kandidata Koroške enotne liste v podjetju in ga nato vodil skozi obrat. Dr. Apovnik je bil zelo zainteresiran, kako nastajajo tiskovine in tudi „nt“. Hanzej Isop je dejal, da je Mohorjeva tiskarna — zlasti po zadnji dogradnji — postala zelo moderno podjetje. Prostori so veliki in svetli, kar o ostalih tiskarnah ne moremo vedno trditi. Sodobni so tudi tiskarski stroji in stroji za zgibanje. Mohorjeva tiska v vseh jezikih: ravnokar dokončujejo knjigo v madžarščini. To je tudi dokaz več za dobro ime podjetja. Vodja tiskarne Isop je nosilcu KEL obrazložil tudi trenutne težave vseh grafičnih podjetij: v enem letu se je povišala cena papirja za 70 (!) odstotkov, ker so se surovine za papir silno podražile.

Kalkulacija je predvsem pri večjih delih postala zelo stroga in riziko, da kakšno naročilo postane za podjetje izguba, je tudi vedno večji.

Mohorjeva je iz majhnih začetkov po drugi svetovni vojni danes solidno podjetje in zaposluje nad 30 ljudi.

Dr. Pavel Apovnik je pri tem obisku imel tudi priliko za pomenek s sodelavci podjetja, ter se seznanil z njihovimi problemi. Prav tako so sodelavci Mohorjeve tiskarne kazali živo zanimanje za nastop Koroške enotne liste ter ga zelo pozdravili.

Nosilec KEL je nato obiskal še pisarne, ki imajo svoj sedež v Mohorjevi.

Resolucija graških študentov

Večina članov Kluba slovenskih študentov v Gradcu je sklenila v zadevi koroških deželnozborskih volitev 2. marca 1975 posebno resolucijo.

V njej pravijo, da je manjšinska politika v koroškem deželnem zboru ter v avstrijskem parlamentu zastopanih strank SPÖ, ÖVP in FPÖ bila v preteklih dvajsetih letih in da je še posebno v zadnjem času jasno naperjena proti interesom koroških Slovencev. Tembolj pa pomenijo ukrepi omenjenih strank glede koroških Slovencev neodgovorno kapituliranje pred protislovenskim rovarjenjem nemško-nacionalnih organizacij oz. odkrito zasledovanje njihovih političnih ciljev. S tem v zvezi bi študentje radi opozorili na znani soglasni sklep socialistične, ljudske ter svobodnjaške stranke o nameravani realizaciji ugotavljanja manjšine.

„Kljub vsemu temu je bil pretežni del zavednih koroških Slovencev v preteklosti pripravljen, s svojim volilnim glasom podpreti večinske stranke. Narobe pa je vedno več naših odgovornih rojakinj ter rojakov (zlasti tudi slovenske mladine) spregledalo ta konec koncev samomorilska stališča nekaterih tako imenovanih slovenskih narodnih voditeljev do raznih koroških

oz. avstrijskih volilnih dogodkov ter se vedno spet odločno obrnili proti tovrstnim podporam avstrijskim večinskim strankam,“ se glasi v resoluciji.

Da je prišlo pri letošnjih deželnozborskih volitvah do kandidature Koroške enotne liste / Kärntner Einheitsliste (KEL), večina graških študentk ter študentov zelo pozdravlja. V kandidaturi KEL, zlasti pa v njenem prvem kandidatu dr. Pavlu Apovniku vidijo namreč za naše rojakinje in rojake najboljšo alternativo k večinskim strankam.

Hkrati pa poudarjajo, da bodo kot nadstrankarski klub po volitvah kritično ter konsekventno spremljali deželno-politično delovanje KEL ter njenih zastopnikov — in to nič manj kot delovanje ostalih strank. Kljub trenutni aktualnosti deželnozborskih volitev študentje opozarjajo, da sta v boju za naše narodnostne pravice nujno potrebna skrb za poenotenje vseh slovenskih struj na podlagi akcijske enotnosti ter iskanje močnega zavezništva z vsemi demokratičnimi silami v Avstriji. Zato pozivajo vse, v celovškem Solidarnostnem komiteju zastopane slovenske organizacije, zlasti pa NSKS in ZSO, da se čim prej zavzemajo za oživitve omenjenega komiteja.

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA V CELOVCU vabi na

PEVSKI KONCERT

ki bo v nedeljo, 23. februarja 1975, ob 14.30
v Domu glasbe v Celovcu

Nastopajo:

Moški zbor „Mirko Filej“ iz Gorice; vodi: Zdravko Klanjšček
Mešani zbor SPD „Danica“ iz Št. Vida v Podjuni; vodi: Hanzi Kežar
Mešani zbor Jakob Petelin-Gallus iz Celovca; vodi: Jožko Kovačič

Prisrčno vabljeni!

Vstopnice v predprodaji pri krajevnih prosvetnih društvih, pri zastopnikih farne mladine, v pisarni KKZ v Celovcu (tel. 0 42 22 - 84 3 58), ter eno uro pred pričetkom.

Kratke vesti

SOJENJE TERORISTOM PRELOŽENO

V italijanskem mestu Catanzaru so prekinili in odložili sodno obravnavo proti obtoženim za atentat v kmetijski banki v Milanu 12. decembra 1969, ko je podtaknjena bomba ubila 16 in ranila več deset nedolžnih ljudi. Sodniki so menili, da je treba vse procese o tem atentatu, v državi jih poteka 11, združiti. Gre za raziskavo o znani mreži subverzivne dejavnosti skrajne desnice in vrsto med seboj povezanih atentatov, s katerimi so hoteli zasejati zmedo, da bi potem zasukali politično dogajanje v Italiji na desno. Novega sojenja ne bo prej kot v dveh letih.

NIXON VELEPOSŁANIK NA KITAJSKEM?

Ameriški Time Magazin piše v najnovjši številki, da bi nekdanji ameriški predsednik Richard Nixon rad postal veleposlanik ZDA na Kitajskem. To je dal vedeti svojim najbližjim prijateljem.

Minuli teden je republikanski senator Goldwater izjavil, da mu je Nixon povedal, kako bi se rad vrnil v politično življenje, vendar ne želi kandidirati za noben položaj.

GENERALA OBTOŽENA VELEIZDAJE

General Georgios Zoitakis, regent Grčije iz časov vojaškega režima, in general Odiseus Angelis, bivši podpredsednik republike, ki sta obtožena veleizdaje in upora, ostane ta po sklepu sodišča še naprej zaprt. Oba generala so premestili v jetnišnico Koridalos, nedaleč od Pireje. Skupaj s 60 oficirji sta obtožena, da sta pomagala pri državnem udaru 1967. leta in sodelovala v sedemletnem diktatorskem vojaškem režimu.

ZASTARELE ŽENEVSKE KONVENCIJE

V Ženevi se je pred kratkim začelo drugo zasedanje konference

o mednarodnih humanitarnih pravicah, ki se izvajajo v oboroženih spopadih. Konferenco je odprl predsednik švicarske konfederacije in zunanji minister Pierre Graber. Cilj konference je, da se znane ženevske konvencije, že zastarele zaradi razvoja vojaških sredstev, prilagodijo sedanjemu položaju. Pričakujejo, da bodo že na plenarnem sestanku sprejeli sklep o sprejetju delegacije začasne južnovietnamske revolucionarne vlade za polnopravnega člana konference. To je predlagala skupina 17 držav.

PROTIFAŠISTIČNI PROTESTI

V Turčiji se nadaljujejo protifašistični protesti, ki so množično izbruhnili v Istanbulu po uboju nekoga študenta. Protesti so se razširili na Ankaru, Adano in druge kraje Turčije. Med protesti so se demonstranti spopadli s policijo. Pri tem je bilo 10 ljudi ranjenih, prav toliko pa so jih aretirali.

OBJAVA

Po odloku ministrstva za pouk in umetnost je na dvojezični STROKOVNI ŠOLI ZA ŽENSKO POKLICE ŠOLSkih SESTER S PRAVICO JAVNOSTI, Št. Peter 25, 9184 Št. Jakob v Rožu

VPISOVANJE

za šolsko leto 1975/76

v 1. razred 3-letne strokovne šole za ženske poklice (3-jährige Fachschule für wirtschaftliche Frauenberufe) in v 1-letno gospodinjstvo šolo (1-jährige Haushaltungsschule)

od 9. februarja do 1. marca.

Predpogoji za sprejem v obe šoli je uspešno končana 8. šolska stopnja in vsaj delno znanje slovenskega jezika. Prijave so možne pismene ali osebne pri vodstvu šole.

Naši kmetje so v samopomoči dokazali:

V kmetijstvu krepimo trdnost

Živimo v času, ko se gospodarske strukture čedalje nagljeje spreminjajo. Kar je veljalo skozi zadnjih sto let, se v našem času spreminja od petletja do petletja. V prid enim in v škodo drugih. Kdor ne sledi razvoju časa, pride pod njegova kolesa. In nihče mu ni pripravljen pomagati, ker mu enostavno ne more pomagati, če se človek sam ne znajde.

Do takih in podobnih zaključkov prihaja človek, ko na eni strani vidi razmah koncentracije v industriji in trgovini

in ko na drugi strani gleda čedalje očitnejšo onemoglost ljudi po naših vaseh, ki kmetujejo ali pa se bavijo s trgovino na drobno, z obrtno dejavnostjo in s turističnimi uslugami. Na eni strani naraščanje kapitalne moči in možnosti osvajanja, na drugi pa čedalje večja brezizglednost v eksistenca malih ljudi na vasi, ki ne skrbijo le za kulturno podobo okolja temveč so istočasno — če gledamo prihodnost, kakor se nam kaže — odločilni garant v oskrbi človeka industrijske družbe z

živili. Žal med temi ljudmi pogrešamo potrebnega smisla za koncentracijo njihovih gospodarskih sil. Istočasno pogrešamo tudi iniciativ, ki so pripravne, da postane vas s strukturo, kakor jo ima, ne le partner industrije, marveč tudi grosistične trgovine.

Učimo se od naših kmečkih ljudi v času, v katerem živijo. Njihovi zgledi mičejo, njihova dejanja vabijo. S tem v zvezi samo en primer:

Bilo je v začetku 1964 v območju Pliberka, v proizvodnem področju prašičev na bazi krompir — ječmen in daleč od zgornjekoroških konzumnih centrov. Okrogli špehnati prašič, ki je bil v letih poprej na trgu tako čislan, v tem času skoraj ni našel več kupca, še manj pa ustrezne cene. Trg in konzument svinskega mesa sta čedalje bolj zahtevala mesnato šunko in dolgo, debelo zarebrnico.

Pliberški prašičerejci so ta razvoj na trgu spoznali in se po njem ravnali. Med njimi se je 15 odločilo za združitev v Južnokoroški krožek za zrejo in pitanje prašičev. Odločili so se za prirejo mesnatih prašičev, ki jih je trg zahteval in boljše plačal. Spoznali pa so tudi, da je prireja mesa na prašiču cenejša od prireje hrbtnega špeha in masti.

Istega leta je 14. oktobra prišlo do ustanovitve krožka. Vabilo na ustanovni zbor je naletelo tudi pri kmetijski zbornici in pri koroški Raiffeisnovi zvezi na pozitiven odmev. Zveza slovenskih zadrug v Celovcu je vendar občni zbor negirala.

Krožek pod predstvom Mirka Nachbarja je zaživel in se ob podpori kmetijske zbornice in osrednje organizacije kmetijskega združništva razvijal. Konec leta 1968 je štel že 61 članov. Število za prirejo mesnatih prašičev priznanih plemenic je od 48 začetkom leta 1965 naraslo na 205 in je konec 1974 znašalo 470. Lani je krožek priredil 7500 pujskov z kvalitetno oznako „Južni pujskec“. Za pliberške pujske se sedaj kupci tepejo. Vsak ponujen pujske najde kupca.

Ustrezno resnici, da je v danih pogojih zreja pujskov v prvi vrsti stvar kmečkih gospodarstev in da je pitanje lahko rentabilno le ob letni prodaji 500 in več pitancev, so člani krožka pitanje

docela opustili in se v prašičereji specializirali na prirejo pujskov. Tako so lani v povprečju na člana prodali lahko 155 pujskov v vrednosti 100.000 šillingov. Leta 1968 pa so v povprečju priredili le 39 pujskov.

Kar se je v prireji mesnatih prašičev leta 1964 začelo v Pliberku, so začeli posnemati kmetje tudi po drugih predelih dežele. Partnerstvo v obliki delitve dela in rizika je medtem postalo stvarnost. To partnerstvo združuje sedaj na področju prireje svinskega mesa v 13 skupnostih nad 300 kmetov z letno prirejo 43.000 pujskov in okroglo 50 pitališč, od katerih vsako od teh skupnosti odkupi na leto več kot 200 pujskov, ki jih spitate dobavi na koroški trg z mesom. V tem partnerstvu delujejo še rejska zveza prašičerejev, koroška Raiffeisnova zveza in kmetijsko poslovno združenje Agroserta. Koordinator prizadevanj je tržni oddelek kmetijske zbornice.

Proizvodni program „Južni pujskec“ se je tekom desetih let povzpela na visoko raven. Na obrtnih zakoljih prašičev ima delež 30 odstotkov. Vsak tretji prašič v koroških klavninah nosi oznako „Južni pujskec“.

Zgled, ki so ga dali naši kmetje okoli Pliberka na področju prašičereje, je vzbil tudi Rožane k podobni iniciativi. Leta 1968 je bil v Bilčovsu ustanovljen krožek za pitanje in vnovčenje goveje živine. Bil je prva tovrstna proizvodna skupnost v Avstriji. S predsednikom okrajne kmečke zbornice v Celovcu Lovrencom Schellandrom na čelu se je razvil v monolitni steber na pitanje goved specializiranih kmetov širom Gur in Roža. Za tem krožkom sta se podobna krožka razvila še v spodnji Ziljski dolini in v območju Feldkirchna.

Ti primeri specializacije v kmečkem kmetijstvu in koncentracije ponudbe na trgu rešujejo posamezniki skrbi, kako bo svoje blago prodal. S prizadevanjem za boljše in izenačeno kvaliteto na strani ponudbe, z zagotovitvijo celotne dobave in z prilagoditvijo ponudbe na letni čas, so si krožki zagotovili zanesljivo odkup. S tem so postali že v veliki meri enakovredni partnerji mesne industrije in trgovine z mesom. (b)

„Čudeža ni bilo“

Pod tem naslovom je mariborski Večer objavil komentar k okoliščinam Kirchschrägerjevega obiska v času volilnega boja na Koroškem. Čudež, to bi bilo, če bi zvezni predsednik pozval odgovorne politike, naj se končno zavzamejo za zapostavljene koroške Slovence — proti vse-avstrijski navadi. Glede vseavstrijske tradicije tudi zvezni prezident ni izjema.

V koroško predvolilno kampanjo se je s svojim obiskom vključil tudi predsednik avstrijske republike dr. Kirchschräger. Ne bi se radi spuščali v vprašanja, ali gre zares za „volilni škandal najvišjega reda“, kot skuša vso stvar prikazati opozicijski, posebno krščanskodemokratski tisk. Predsednik naj bi namreč bil nevtralna osebnost, vzvišen nad strankarskimi obračuni in taktiziranjem.

Kot kažejo njegove izjave na dvojezičnem koroškem območju, ni vnesel v trenutno stanje jugoslovansko-avstrijskih odnosov nobenih novih prvov. Tudi zanj so jugoslovanski protesti in dodatna pojasnila samo „pavšalne kvalifikacije, ki nikomur ne služijo“, četudi se v isti sapi spominja prijateljskih stikov z jugoslovanskimi državniki, ko je bil še zunanji minister, in izjavlja, da je „Avstriji do dobrih odnosov z Jugoslavijo na podlagi načel, ki so jih izdelali na konferenci o varnosti in sodelovanju v Evropi in ki jih je mogoče najti večkrat tudi v Ustanovni listini združenih narodov“.

Od poslušalcev, med katerimi je bilo, posebno v Železni Kapli, tudi precej koroških Slovencev, je brzokone kdo pričakoval, da bo državni poglavar izgubil vsaj kakšno skopo besedo o tem, da Avstrija tudi dvajset let po podpisu državne pogodbe ni izpolnila svojih obveznosti. Ni še dolgo tega, ko je npr. kot zunanji minister osebno sodil, da ugotavljanje manjšine ne more priti v poštev in da mora dežela dosledno izvesti in tudi sprejeti zakon o dvojezičnih napisih. (Na to resnico je te dni opozoril tudi neki celovski opozicijski dnevnik.)

Toda časi so se spremenili. Četudi dr. Kirchschräger formalno ni član socialistične stranke, ampak je bil svojčas samo socialistični kandidat za predsednika republike, se pokorava tristranskemu sporazumu strank v parlamentu in najnovejši tezi socialistične stranke o „enotnem reševanju manjšinskega vprašanja“.

Prav tako se ni zgodil čudež: niti koroško deželno vodstvo socialistične stranke (niti kak njegov član) ni neposredno ali posredno reagiralo na intervju, ki ga je dal deželni glavar Wagner časniku „Kronen Zeitung“. Nekatere prebrali sicer glavarjeve izjave, češ da ga je urednik Nowotny „provociral“ z vprašanji in tudi nekatere odgovore po svoje zavil, vendar nihče doslej ni odklonil očitnega izenačevanja, vsaj koroškega dela stranke, z nemškonalističnimi in celo nacističnimi simpatijami.

Kdo potem še lahko trdi, da stranka kot celota ne solidarizira s tem mnenjem? Izvlečke iz intervjuja pa je lahko prebrala oziroma poslušala vsa Avstrija...

Seveda je tudi predsednik republike — ker je pač nevtralna osebnost in ne kakšen prvak strank! — o tem molčal. Slednjič kakršnakoli izjava tudi ne bi „pravilno“ odjeknila spričo uradne vladne trditve, da v Avstriji in torej tudi na Koroškem ni niti nacističnega duha, niti tistih, ki nacistične ideje širijo tudi naprej in jih uveljavljajo — posebno na področju manjšinske gonje!

Dejstvu, da je edino „Kärntner Heimatdienst“ smatral za potrebno, da se oglasi kot „strogo nadstrankarska organizacija“ in zavrne Wagnerjeve trditve, se seveda nihče ne čudi, ker mora pač njegovo vodstvo ohraniti pred zakonom tisto srajco, ki si jo je pred oblastmi skrojilo s svojim nedolžnim statutom. Ni mu všeč, da je socialistični prvak izjavil, da „vodijo Kameradschaftsbund in Heimatdienst ljudje, ki so nam blizu“. V praksi pa je delo te organizacije znano, tudi Wagnerju, pa se je hotel njenim članom samoprikupiti... (sp)

Dr. Pavel Apovnik komentira:

Pogosto se v pogovorih s pripadniki večinskega naroda na Koroškem pojavlja argument: „Zakaj koroški Slovenci iščete pomoč v borbi za vaše pravice v Jugoslaviji, boljše bi bilo, če bi se pomenili med seboj znotraj Avstrije.“ Ob diskusiji o teh in podobnih vprašanjih opažamo, da večinski narod ni informiran na primer o tem, kako dolgo (in brezuspešno) smo se „menili“ o naših problemih v kontaktnem komiteju, da je bil sprejet sklep o ugotavljanju manjšine zunaj kontaktnega komiteja, proti našemu večinskemu strank in zvezne vlade. Trenutna kampanja za deželnozbornske volitve na Koroškem jasno odkriva motive, iz katerih se nobena stranka ni hotela „kompromitirati“ s pristankom na kakršnokoli zahtevo ali celo samo željo koroških Slovencev.

Internacionalizacija vprašanja koroških Slovencev, ki jo je sprožila

SFR Jugoslavija je logična posledica neresenja obveznosti iz avstrijske državne pogodbe po Avstriji in poskusov enostranske revizije te pogodbe. Internacionalizacija se opira na norme in načela mednarodnega prava in na avstrijsko državno pogodbo. Internacionalizacija pa bi bila od vsega začetka neuspešna, če ne bi koroški Slovenci vedno in posebej še v trenutni situaciji ponovno dokazali in izkazali svoje življenjske moči, in sicer ne samo na kulturnem področju, temveč na vseh področjih družbenega dogajanja, vključno uveljavljanja v političnih forumih. Zbiranje naših in pozitivnih, demokratičnih sil v večinskem narodu na Koroškem v Koroški enotni listi, njen odločen nastop proti oživljanju fašistične miselnosti, njen demokratični program so najboljša opora uspešni internacionalizaciji in končni rešitvi našega vprašanja v smislu norm in načel mednarodnega prava ter vsebine in namena avstrijske državne pogodbe.

Naše spoznanje za samostojnost

Odkar nastopamo slovenski Korošci na politični ravni samostojno, nismo več, ne le na Koroškem, temveč tudi v sami Avstriji, brezimni. Še do nedavna se je v Avstriji komaj kdo za nas zmenil in navaden Avstrijec največkrat sploh ni vedel, da obstajamo. Od nastopa KEL dalje pa ima tudi naša narodna skupnost v javnem obveščanju svojo politično težo. Ves tisk v državi z zanimanjem beleži stališča prvega predstavnika Enotne liste dr. Apovnika, druge stranke pa se prav ob soočenju s temi stališči pred vso avstrijsko javnostjo razgaljajo z vso preteklo in sedanjo nedoslednostjo.

Zarotniško vzdušje krivega informiranja avstrijske javnosti o našem položaju je vedno bolj očito, odtod tudi živčnost v nacionalnih nemških krogih. Krha se namreč vsa povelja leta negovana zamisel nemško-nacionalne Avstrije in, zlasti pri mladini, se utrjuje nova vizija avstrijske narodne skupnosti in večnarodne tradicije, ki more biti edina osnova zdrave in ne le na zunanji demokratične avstrijske družbe.

Zatohle nacionalne sile so koroško-slovenskemu človeku namenjale podrejeno vlogo. Postal naj bi, preziran in odrinjen, nekakšno ubogo revše, kot so bili nekoč vaški posebneži, ki so brez miru hodili okrog ter bili ljudem v zabavo in sočutje. Postal naj bi nekakšna zaloga poceni delovne sile, iz katere bi gospodarji v deželi dobivali ljudi za opravljanje nižjih del.

Bogato kulturno in ustvarjalno izročilo koroško-slovenskih ljudi naj bi počasi zamrlo. Izginile naj bi pesmi, zamrli pevski zbori, prireditve. Ali pa naj bi se vsaj preprečilo, da iz vsega tega izročila nastanejo kulturni podvigi, kulturna dela. Naj bi se preprečilo, da se naši ljudje gospodarsko uveljavijo, razvijejo svoje ustvarjalne moči, ostali naj bi za vedno v službi drugih; tudi tedaj, ko so drugi na položajih ne zaradi svojih sposobnosti, ampak edinole zaradi raznih zvez in strankarske pripadnosti.

In prav zaradi takega diskriminacijskega stanja je potrebno, nujno potrebno, da sami nastopimo na politični ravni, na kateri se odloča in dogovarja, kaj in kako se bo z naprej delalo v deželi.

Da torej nastopimo, ovrednotimo in se poslužimo za skupno dobro vseh tistih vrednot, ki nam jih je zapustila domača hiša, zgled naših delovnih in skrbnih očetov in mater, naših družin, iz katerih so izšle ustvarjalne moči, pridne roke, pridni fantje, dekleta, ki jim zaradi diskriminacijskega vzdušja v deželi tolikokrat ni bilo mogoče razviti svojih ustvarjalnih sil, t. j. prevzeti tisto napredno in tvorno vlogo v družbi, ki bi jim po sposobnosti in pridnosti pripadala.

To je namreč posledica, ako se pustimo voditi drugim in njih obljubam, ako jim brezpogojno dajemo naš glas, edino zato, da tu in tam omogočijo kako mesto našemu človeku, seveda nikoli ne tako kot bi to zahtevalo razmerje, am-

pak samo kot vabo za naše volilne glasove. Propada pa naša celotna skupnost, naša kulturna in narodna srenja, kljub vsem obljubam in taktikam. Čimbolj naj bi se razcepili, da nas bi ja laže obvladali in uporabili za svoje namene.

Naš samostojni nastop pa prinaša drugačno razmerje v dosedanjo stvarnost. KEL je edina lista, ki se zavzema za sodelovanje in sožitje med obema narodnostima v deželi. Samostojna lista, ki našega člove-

Rekordni deficit proračuna ZDA

Združene države Amerike stojijo pred rekordnim deficitom: v letu 1975 bo znašal primanjkljaj v državni blagajni 51,9 milijard dolarjev. Predsednik ZDA Gerald Ford je v ponedeljek predložil ta proračun kongresu. Politični opazovalci menijo, da bo ta bidže pomenil za Forda trd oreh, saj predsednik predlaga, naj bi omejili socialne podpore države, istočasno pa zahteva tudi večjo podporo za Južni Vietnam. Celotni proračun predvideva izdatke v višini 349 milijard, medtem ko naj bi dohodki znašali le 297 milijard dolarjev. Zelo se je povečala tudi pomoč inozemstvu, predvsem vojaška.

Trgovine: 40-urni teden osporavan

Veliko diskusij je vzbudilo vprašanje, ali naj bi imele trgovine v sobotah odprto ali ne. Medtem ko so — zlasti v okviru interesnih zborovanj in gospodarske zbornice — prodajalci sklenili, da ob sobotah ne bodo imeli odprto, je praksa izgledala drugače: kar prva sobota je pokazala, da opravljajo tisti, ki imajo trgovine odprte, največji dobiček ravno tisti dan, zato so že drugo soboto odprli tudi drugi. 40-urni teden tako postane politikum prve vrste: kaj, če zahtevajo prosto soboto tudi drugi poklici: novinarji, železničarji, piloti, šoferji, zdravniki in bolniške sestre?

Podpredsednik Rudi Čačinovič o odnosih z Avstrijo

20 let kršenih obveznosti

Kot smo že poročali, je podpredsednik izvršnega sveta skupščine SRS Rudi Čačinovič na skupni seji vseh skupščinskih zborov odgovoril na delegatska vprašanja, ki se tičejo odnosov z Avstrijo. Dejal je med drugim, da je vse, kar je ob teh vprašanjih že bilo argumentirano in izraženo in kar zanima in prizadene slovensko in vso jugoslovansko javnost, zadeva eno samo temeljno vprašanje: obveznosti Avstrije do državne pogodbe. Prinašamo del njegovih izjav:

„Državna pogodba o vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije“ v preambuli ter 1. členu jasno pove, da je šele s to pogodbo prišlo do obnavljanja in vzpostavitve svobodne neodvisne in suverene republike Avstrije. Kot sopolisnik državne pogodbe je Jugoslavija kot članica zavezniške koalicije v borbi proti fašizmu in kot članica Združenih narodov od vsega začetka, tudi eden od garantov obstoja in integritete neodvisne in demokratične Avstrije. Nekateri v Avstriji bi danes želeli pozabiti, da so bile šele s podpisom avstrijske državne pogodbe dokončno priznane njene meje, ukinjene pravice okupacijskih sil, zagotovljen njihov odhod, vračanje vojnih ujetnikov itd., skratka, da je šele s prevzemom državne pogodbe začela obstajati neodvisna Avstrija.

Državna pogodba zahteva kazenske sankcije in prepoved dejavnosti organizacij fašističnega in polfašističnega karakterja, prepoveduje velikonemško propagando v korist politične ali gospodarske unije z Nemčijo, prepoveduje, da bi osebe, ki so bile oficirji in funkcionarji nacistične stranke, SS ali gestapa, služile v avstrijskih oboroženih silah.

Kako naj ocenjujemo pojave, kot je zborovanje nekdanjih SS-ovcev v Krivi Vrbi? Kako naj torej z izvrševanjem teh obveznosti uskladimo prisotnost državnih funkcionarjev sedanje Avstrije in njene vojske raznim zborovanjem in kome-

moracijam SS in Kameradšafta? Prav tako moramo ugotoviti, da se v Avstriji še vedno na visokih, celo na najvišjih položajih nahajajo osebe, ki so služile v SS enotah. Kako je lahko g. Wagner postal deželni glavar, ko se celo javno hvali s svojo aktivistično hitlerjugendsko preteklostjo, kar smo slišali pred kratkim.

Takšno hvalisanje izraža miselnost in omogoča dejavnost, ki je vsekakor v nasprotju z izvrševanjem člena 9.

Znano je, da je samo leta 1972 bilo oskrnjeno 7 grobov in partizanskih spomenikov. Spomenik v Robežu, ki je bil razstreljen pred letom in pol, leži še vedno razrušen ter ni ničesar narejenega na njegovi obnovi. Naj k temu dodamo, da smo v preteklem letu bili celo priča izjavi vodilnega avstrijskega državnika, ki je poskušal zanikati antifašistično borbo na tleh sedanje Koroške, o čemer so živa pričča po Koroškem razsuti grobovi pripadnikov NOV in POJ.

Določila in obveznosti avstrijske državne pogodbe glede pravic in zaščite manjšin naj bi vsaj deloma popravile težke posledice raznarodovanja slovenske in hrvaške manjšine še iz časov Avstroogrske; raznarodovanja, ki se je nadaljevalo v prvi avstrijski republiki, da bi po „anšlusu“ doseglo stopnjo direktnega genocida. Ni slučajno, da je edino na tem področju Avstrije, v tistih delih Koroške, kjer je živel slovensko prebivalstvo, tudi edino

prišlo do masovnega organiziranega odpora in borbe proti nacizmu; prav zaradi tega je ta del prebivalstva današnje Avstrije dal največ žrtev, ljudskih in materialnih v borbi za zmago nad fašizmom in tudi s tem pripomogel, da danes lahko obstaja neodvisna in demokratična Avstrija.

Državna pogodba v petih točkah člena 7 dokaj izčrpno govori o manjšinskih pravicah Slovencev na avstrijskem Koroškem in Štajerskem ter Hrvatov na Gradiščanskem, od katerih pa ni, vse do danes, po kvalificiranem mnenju predstavnikov same manjšine, niti ena sama točka v celoti in dosledno uresničena. Današnja avstrijska vlada pa se po 20 letih obstoja državne pogodbe obnaša tako, kot da bi bilo potrebno šele pristopiti k ugotavljanju manjšine, kjer ona živi in obstoja.

Tudi v pogledu zaščitnih določil državne pogodbe glede manjšin in njihovih pravic smo priča najrazličnejših mahinacij, poskusov revidiranja vsebine in izrecnih obveznosti državne pogodbe, revizije, ki se že dejansko izvaja s tem, da si avstrijske; v parlamentu zastopane politične stranke laste enostransko pravico, da s svojimi dogovori, z zakonskimi akti, ki naj bi formalno veljali za uresničevanje državne pogodbe, bistveno menjajo njena določila, da z raznimi manipulacijami, od statistično-popisovalnih pa do medstrankarskega licitiranja, stalno zmanjšujejo ozemlje, za katero naj veljajo že tako okrnjene manjšinske pravice, da izvedbo teh pravic v šolstvu, sodstvu, v upravnih organih in javnem življenju, glede topografskih napisov; pogosto menjujejo, vse v cilju, da bi sčasoma postale brezpredmetne.

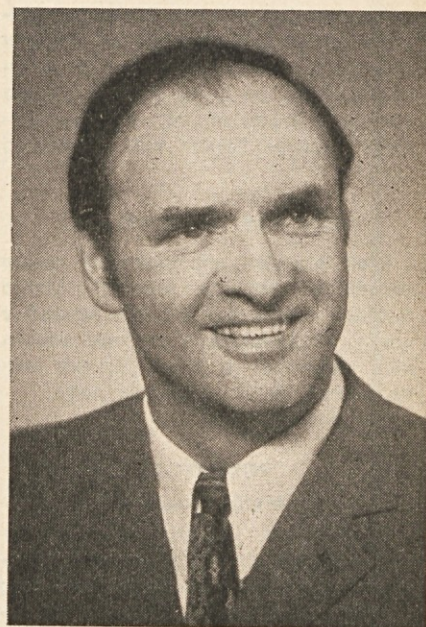
Socialistična republika Slovenija in slovenski narod, kakor tudi SFR Jugoslavija ne morejo biti in niso (Dalje na 8. strani)

Predstavljamo kandidate KEL:

Rudi VOUK se je rodil v škocijanski fari (točno: v Št. Lovrencu) 29. 9. 1926. Po učiteljsku je služboval na več dvojezičnih šolah v velikovškem okraju: bil je šolski upravitelj v Lepeni, na Remšeniku in v Apačah. Marljivi učitelj Vouk je že zgodaj sodeloval pri izdajanju raznih učbenikov in pri Mladem rodu, kjer je bil dolga leta urednik. Leta 1964 je bil imenovan za okrajnega šolskega nadzornika za manjšinske obvezne šole, v igredi 1965 pa je postal vodja manjšinskega šolskega oddelka pri deželnem šolskem svetu. Od leta 1968 naprej poučuje na tedaj novoustanovljeni pedagoški akademiji didaktiko manjšinskega šolstva.

Šolski nadzornik Rudi Vouk je predsednik nadzornega odbora celovške posojilnice, odbornik SPD „Srce“ Dobrla vas, odbornik ZSO, pri občinskih volitvah 1973 je kandidiral na slovenski listi in je tajnik kluba občinskih odbornikov. Na KEL kandidira na 7. mestu. Rudi Vouk je poročen in ima z ženo Erno 4 otroke.

Štefan VAUTI kandidira na 8. mestu Koroške enotne liste. Dne 30. 5. 1924 se je rodil v Šmihelu pri Pliberku, kjer je obiskal tudi ljudsko šolo. V vojnem ujetništvu se je kot avtodidakt toliko priučil, da je opravil izpite za glavno šolo.

Če opisujemo njegovo poklicno pot, ne moremo mimo dejstva, da je Štefan Vauti ena od tistih žrtev diskriminacije, katero čutimo vsak dan in o kateri večinski politiki rečejo, da je ni: s 16imi leti je Vauti vstopil v poštno službo v Šmihelu, tam hitro napredoval in prišel v Pliberk. Po vojni pa je zamanj skušal, da bi ga ponovno sprejeli, čeprav je imel v rokah tudi pismene obljube pristojnih organov. Tako je bil leta 1954 od Zadrufne zveze poslan v Železno Kaplo, kjer še danes opravlja funkcijo poslovodje, čeprav bi ga zopet radi imeli v Celovcu. Poleg tega je še odbornik domačega prosvetnega društva „Zarja“. Štefan Vauti je poročen od leta 1960 naprej; ženo Štefko je našel v Slovenjem Plajberku in imata 5 otrok.

Dr. Tone Zorn:

„Tudi stranke ne verjamejo ljudskim štetjem“

Naslednji dokument je vloga, ki so jo januarja 1960 poslanci svobodnjaške stranke predložili avstrijskemu parlamentu in ki vsebuje osnovna načela in določbe, ki naj bi jih vseboval zakon o ugotavljanju manjšine na Koroškem. Namen postopka naj bi bil „ugotovitev eksistence slovenske manjšine in njene moči“ (Feststellung des Vorhandenseins einer slowenischen Minderheit und deren Stärke). Že s predlaganim določilom, da ugotavljanje ne bi bilo izvedeno na vsem Koroškem, ampak samo v nekaterih političnih okrajih in sicer Šmohor, brez sodnega okraja Köttschach, Beljak mesto, Beljak okolica brez sodnega okraja Paternion, Celovec mesto, Celovec dežela brez politične ekspoziture Feldkirchen in pa Velikovec, kaže, da je bilo predlagalcem tega zakona prav dobro znano, kateri je tisti del dežele, kjer slovensko prebivalstvo prebiva in katerega naj bi predlagani postopek šele ugotovil. Izjave avstrijskih in koroških politikov v zadnjem času, da bo v najavljenem ugotavljanju zajeta vsa Koroška, če že ne celotna Avstrija, pa kaže, da bi se pobudniki „ugotavljanja“ izognili prav temu dejstvu! Kot merilo za pripadnost k slovenski manjšini in sploh za existenco te manjšine so predlagalci zakonskega osnutka leta 1960 predvideli izključno le osebo in izjavo avstrijskih državljanov o pripadnosti k slovenski manjšini.

Izjavo naj bi dali v postopku, ki bi bil pripravljen po vzgledu na deželnozbornske volitve in katerega bi se obvezno udeležili vsi volilni upravičenci, ki so 1. januarja 1947 imeli avstrijsko državljanstvo. Udeleženci naj bi dobili glasovalne listke, na katerih bi bilo samo eno vprašanje: „Ali ste Slovenec?“, ki bi nanj bilo treba odgovoriti z „Da“ ali „Ne“. Alternativnega vprašanja o narodnostni pripadnosti torej ne bi bilo.

Predlog FPÖ ni prišel v neposredno obravnavo, pač pa je kmalu za tem zvezno ministrstvo za notranje zadeve (minister je bil član socialistične stranke) izdelalo osnutek zakona, „ki naj bi omogočil natanko ugotovitev števila tistih Korošcev, ki se prištevajo k slovenski manjšini“. O vsebini zakonskega osnutka je znan le povzetek v verziji avstrijske časopisne agencije APA: „Zakonski osnutek predvideva, da bi naj kot Slovenci veljali tisti Korošci, ki se za takšne izjavijo... Ugotovitev števila slovenske manjšine na Koroškem bi bila izvedena po postopku, ki se naslanja na volilni red za zavezni parlament. Na določen dan, ki bi ga bilo treba šele dokončno določiti, bi vsi volilni upravičenci, domačini v občinah koroških političnih okrajev Šmohor, Beljak dežela, Celovec dežela in Velikovec, bili poklicani na volišče. Namesto glasovalnic za politično stranko naj bi dobili glasovalnico, na kateri naj bi odgovorili na edino vprašanje, namreč: „Ali ste pripadnik slovenske manjšine?“ Na to vprašanje naj bi odgovorili z „Da“ ali „Ne“.

Vidimo, da se osnutek avstrijskega notranjega ministrstva po svoji zasnovi naslanja na predlog nemškonacionalne svobodnjaške stranke (FPÖ), predvsem, da sprejema načelo, da je treba existenco slovenske manjšine šele ugotoviti in da se je pri tem treba nasloniti izključno le na izjavo posameznih volilnih upravičencev, ne da bi pri tem upoštevali kakršna druga dejstva. Primerjava med predlogom FPÖ in pa med osnutkom notranjega ministrstva tudi pokaže, da je bil osnutek ministrstva za manjšino celo neugodnejši. Pri naštevanju političnih okrajev, kjer naj bi bilo ugotavljanje izvedeno, sta izpuščena Beljak mesto in Celovec mesto, s čimer naj bi bil obstoj pripadnikov slovenske manjšine tamkaž že v naprej izključen. Drugo poslabšanje pa je v formulaciji vprašanja, na katero naj bi volilci odgovarjali. Vprašanje, kakor je bilo formulirano v predlogu FPÖ, bi se namreč dalo še vedno tolmačiti kot vprašanje po narodnosti („Ali ste Slovenec“), kar v nekem smislu pomeni izjavo o dejanskem stanju. Formulacija po predlogu notranjega ministrstva („Ali ste pripadnik slovenske manjšine?“) pa ni direktno vprašanje o narodnosti, ampak le vprašanje

o pripadnosti k manjšini, kar je vsekakor za spoznanje slabše.

Avstrijska zvezna vlada je 20. septembra 1960 razpravljala o osnutku o „ugotavljanju“ manjšine ter sklenila, da je treba to vprašanje rešiti skupaj s predvidenim splošnim ljudskim štetjem. V tej zvezi je v finančnem odboru dunajskega parlamenta pri debati o državnem proračunu za leto 1961 bila vložena interpelacija, na katero je 10. novembra 1960 odgovoril predsednik vlade: „Kar zadeva zakon o ugotavljanju manjšine, je ta v obdelavi in bo parlamentu predložen že pred ljudskim štetjem.“

Iz teh poročil oziroma izjav lahko sklepamo, da je avstrijska vlada mislila na to, da bi ugotavljanje manjšine povežala z ljudskim štetjem, ki je bilo dejansko izvedeno 31. marca 1961, to je, da bi rezultat štetja glede jezikovne pripadnosti prebivalstva vzela za ugotovitev številčne moči in teritorialne razprostranjenosti slovenske manjšine na Koroškem. Videti je, da je še pred izvedbo tega štetja nameravala v tem smislu predlagati parlamentu tudi zakonski sklep, ki je za to formalno potreben, če bi hoteli ljudskemu štetju prisoditi tako veljavo, saj zakon o splošnem ljudskem štetju določa, da imajo podatki ljudskih štetij le statistične namene in da iz teh podatkov ni mogoče izvajati zakonskih posledic. Dejansko tudi takrat ni prišlo

(3. nadaljevanje)

do kakega zakonskega predloga in štetje je bilo izvedeno po običajnem zakonskem predpisu, ne da bi bilo povezano z namenom „ugotavljanja“ manjšino.

Vse do leta 1965 je zatem stvar mirovala ter bila s strani avstrijske zvezne vlade de facto odstavljena z dnevnega reda. Po obisku takratnega kanclerja Klause v Jugoslaviji spomladi 1965 pa so poslanci FPÖ znova interpelirali v parlamentu in zahtevali pojasnila, kaj je med tem obiskom v Beogradu bilo rečenega glede ugotavljanja Slovencev. 7. aprila 1965 je kancler Klaus na vprašanje, ali meni, da je tajno anketiranje volivcev primerno kot objektivni ukrep za ugotovitev manjšine, ugotovil, da je objektivna podlaga res potrebna in da je bil o tem govor tudi v Beogradu. Ker pa ne sme in noče naprej posegati v odločitev vlade in parlamenta, ne more reči, na kakšne konkretne ukrepe se misli. Če pa bi prišlo do zakona o ugotavljanju manjšine, potem bi pač bil njegov rezultat takšno konkretno merilo, sicer pa bi se bilo treba držati rezultatov ljudskega štetja 1961. Iz te izjave je videti, da je avstrijska vlada v tem času še vedno mislila na to, da uporabi rezultate štetja iz leta 1961 kot podlago za ugotovitev manjšine. In to kljub temu, da so bili ti podatki bistveno slabši od rezultatov štetja I. 1951, tako da bi to pomenilo že samo po sebi novo hudo utesnitev manjšinskih pravic slovenskega prebivalstva v primerjavi s položajem ob podpisu državne pogodbe.

(Dalje prihodnjič)

Rož, Podjuna, Zilja

LOČILO

Te dni obhaja svojo 98-letnico starost slovenskih izseljencev Gašper Truppe, pd. Matej. Še vedno čil in bistrega duha. Še v tej starosti prebira slovenske knjige in „nt“. K temu visokemu jubileju čestita tudi uredništvo „nt“.

BOJA VAS PRI ŠENTLIPŠU

Pred kratkim smo pokopali zvesto naročnico „Našega tednika“ Marijo Smrtnik. Umrla je v 83. letu starosti v sredo, 22. januarja, v celovški bolnišnici, kamor so jo prepeljali dva tedna poprej, ker si je zlomila nogo. Naj počiva v miru!

PODRAVLJE

(† Marija Vospersnik)

V torek, 28. januarja, smo pospremili v velikem številu gospo Marijo Vospersnik na njeni zadnji zemeljski poti; umrla je v soboto, 25. januarja, na domu svojega nečaka dr. Reginalda Vospersnika. Rajna se je rodila leta 1899 na Kostanjah, v Podravlje je prišla okoli leta 1910. Pozneje je služila v raznih krajih, med drugim tudi v Budimpešti. Leta 1942 so jo nacisti izselili, kot tudi mnoge druge zavedne Slovence. Po letu 1945 je dobila službo na podravelski pošti.

Ob asistenci kostanjskega župnika Stanka Trapa jo je pokopal domačalski župnik Ignac David. Naj počiva v miru!

RADIŠE

Zadnjo soboto, 1. februarja, sta se poročila na Radišah Zenin Valentin Tolmajer in nevesta Anica Lampichler. Poročne obrede je opravil nevestin stric, g. Janko Lampichler, župnik v Šmarjeti v Rožu ob asistenci domačega župnika Ludvika Janka. Svatba pa je bila pri Kovaču na Humberku. Pevski zbor domačega društva je ubrano pel med poročno sv. mašo, kot tudi pri svatbi. Za ples so pa igrali „radiški muzikantje“.

Na njuni novi življenjski poti jima želimo obilo sreče in zadovoljstva, z željo, da bi se še vnaprej tako aktivno udeleževala pri domačem prosvetnem društvu.

Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo našega lista.

BILČOVŠ

(Igra Begunka pri Miklavžu)

Ker so lansko leto prezidali in dozidali pri Miklavžu hišo, so morali podreti stari društveni oder. Ob prezidavi je tudi uspelo, da so povečali dvorano, kar se je že obrestovalo ob „krstu“.

Zadnjo nedeljo smo torej imeli v Bilčovsu dve premieri, kot je poudaril v svojem pozdravu predsednik SPD „Bilke“ Rupert Reichmann, namreč prvo predstavo igre „Begunka“ na novem odru.

Med igralci smo tokrat videli nekaj novih obrazov, kar vsekakor daje upravičeno upati, da bo mladi rod nadaljeval prosvetno izročilo. Vsem iskreno čestitamo in želimo, da bi nastopili z „Begunko“ še na kakem drugem odru.

Občni zbor SPD „Gorjanci“

Prosvetna dejavnost v Kotmari vasi se je zadnje čase le premaknila na boljše stran. Nam vsem je še v spominu izredni uspeh spevoigre „Miklavž prihaja“, ki jo je sicer priredila farna igralska skupina; a tega uspeha si ne bi mogli misliti brez sodelovanja vseh, ki jim je do pristnega domačega prosvetnega udeleževanja.

Zadnji četrtek (30. 1. 75), je imelo SPD „Gorjanci“ svoj redni občni zbor pri Mežnarju v Kotmari vasi. Predsednik Jozi Pack je pozdravil zelo lepo število članov in prijateljev društva, med njimi podpredsednika in tajnika SPZ, Tomaža Ogrisa in Andreja Kokota. Naglasil je potrebo po bolj načrtnem in učinkovitem delovanju, da bi pritegnili tudi mladino, ki bo sicer zrasla v kulturi drugih rok in se nam tako odtujila. Prav zaradi tega bi bilo

Rekordni obisk ob gostovanju graških študentov na Trati pri Borovljah

Rekordni obisk je registrirala v nedeljo dvorana pri Cingelcu na Trati, ko je Slovensko prosvetno društvo Borovlje vabilo na koncert akademskega zbora graških študentov pod vodstvom Aleksa Schusterja. Nad stopenetdeset ljudi je napolnilo dvorano in galerijo. V imenu prireditelja je pozdravil navzoče Andrej Wieser, med njimi še po-

sebej nosilca KEL dr. Pavla Apovnika. V pozdrav so sprva zaigrali mladinci in mladenke iz Dolih na harmoniki in kitarah nekaj narodnih.

Skrbno pripravljene program graških študentov je v prvem delu koncerta vodil poslušalce k narodnososedom ter jim predstavil slovensko umetno pesem. Tu je še posebno ugajala dalmatinska „Na kordunu“. Drugi del koncerta pa je bil namenjen slovenski narodni pesmi. Kot solisti so se izkazali Aleks Schuster, Joško Kovačič in Peter Waldhauser. Po venčku narodnih, ki je zaključil dokaj individualno izvajani spored, navdušenje navzočih ni poznalo meja, tako da so morali študentje dodati še eno pesem.

Poln uspeh je bil tudi koncert študentov, ki so ga zvečer istega dne priredili v Kotmari vasi. Za zadnjo oddajo celovškega radia „Ins Lond einelosn“, ki je bila v Kulturnem domu v Ločah, pa so bili angažirani tudi graški študentje.

Graški študentje pod vodstvom Aleksa Schusterja so zapeli pri Cingelcu na Trati

Brodi: zlata poroka

V nedeljo, 2. februarja t. l., pred točno 50 leti, sta v majhni cerkvi na Sapotnici sklenila zakonsko zvezo danes 85-letni Mečižev oče, Peter Maurer, in njegova žena Rozalija. In točno 50 let pozneje sta se zopet znašla, v isti cerkvi, da se skupno zahvalita Bogu za dano milost 50-letnega skupnega življenja — obhajala sta zlato poroko!

Oba še čvrstega zdravja, sta se skupno v krogu svojih otrok, vnukov in sorodnikov spominjala veselih in tudi težkih časov, ki sta jih skupno doživela vseskozi pol stoletja.

Njuno življenje na strmi Mečiževi domačiji ni bilo posuto vedno z rožami. Zemlja, strma in skopa, je terjala vso njuno trudapolno delo, prizadevanje, garanje, ki sta ga skozi vse življenje opravljala s potnim čelom dnevno od ranega jutra do poznega večera.

Vendar ob tem nista zamudila krščansko in ljubeznivo vzgajati svojih otrok, ki so danes vsi odrasli, poročeni in se radi vračajo na dom, k dedeju in babici, da z njima „pohavžvajo“ in ju povprašajo za nasvete, ki jih imata iz lastne izkušnje vedno na razpolago.

Jubilej zlate poroke je za vso

faro razlog praznovanja in čestitanja. Saj sta z njunim vzornim življenjem nam vsem vzgled in prav zaradi tega jima kličemo vsi: še na mnoga, mnoga zdrava leta!

Dr. Apovnik pokrovitelj plesa „Danice“

V nedeljo je SPD Danica priredila pri Voglu v Št. Primožu društveni ples — tokrat že tretjič. Organizatorji plesa so povabili nosilca Koroške enotne liste in vodjo slovenskega referenta pri kulturnem oddelku urada koroške deželne viade dr. Pavla Apovnika, naj prevzame častno pokroviteljstvo nad to prireditvijo, kar je dr. Apovnik tudi radevolje napravil. V pozdrav so navzočim zapeli pevke in pevci „Danice“ pod vodstvom Hanzija Kežarja, Stanko Wakounig je pozdravil navzoče, nato pa je dr. Pavel Apovnik spregovoril nekaj besed. Dejal je, da je rad med šentvidskimi pevci, saj je tudi njegova žena iz tega kraja, in se zahvalil „Danici“ za častno pokroviteljstvo. Ob godbi „Veselih Podjunčanov“ je dr. Pavel Apovnik otvoril ples.

Globasnica: seja trajala 7 ur

Nad sedem ur je trajala zadnja občinska seja v Globasnici. Občinski očetje so do treh zjutraj razpravljali o gradnji novega poslopja za ljudsko šolo. Celotna zgradba bo stala dvanajst milijonov šilingov. Z gradnjo bodo morda mogli pričeti že leta 1976, če ne, pa leto pozneje. Šola bo imela po načrtu vse potrebne stranske prostore, pa tudi razred za predšolsko vzgojo in manjšo dvorano.

Dalj časa so občinski mandatarji Globasnice razpravljali tudi o red-

nem proračunu za tekoče leto. Redni proračun predvideva dohodke in izdatke v višini 3,2 milijonov šilingov in je izenačen.

Za kulturne namene izdaja občina 13.000 šilingov. Slovenski občinski odbornik Alojz Gregorič se je pri tej točki zavzel za še večjo podporo vseh kulturnih društev v občini. Zavzemal se je tudi za izenačenje tarifov za otroški vrtec, ki ležijo daleč pod deželnim povprečjem.

Pogled na slovenske občinske odbornike v Globasnici

PRIREDITVE

PREŠERNOVA PROSLAVA

Prireditelj: Slovenska prosvetna zveza
Kraj: Modra dvorana
Doma glasbe v Celovcu
Čas: 7. februarja, ob 20.00

2. PLES SAK

Kraj: Globasnica,
gostilna Šoštar
Čas: 8. februar, ob 20. uri

MATURITETNO SREČANJE

Prireditelj: 8a razred
maturantov 1970
Kraj: Gostišče Juena v Čepičah pri Globasnici
Čas: 8. svečana, ob 18.

2. MLADINSKI PLES

Prireditelj: SPD „Rož“
Kraj: hotel Antonič na Reki
Čas: nedelja, 9. februarja, ob 19.30 uri

PEVSKI KONCERT
GRAŠKIH ŠTUDENTOV

Prireditelj: Krščanska kulturna zveza
Kraj: Kulturni dom v Bistrici na Zilji
Čas: nedelja, 9. februarja, ob 14.30

PEVSKI KONCERT
GRAŠKIH ŠTUDENTOV

Prireditelj: Katoliška prosveta Št. Ij
Kraj: farna dvorana Št. Ij
Čas: nedelja, 9. februarja, ob 19.30

„SLABA VEST“

Veseloigra Ludwiga Anzengruberja
Prireja: SPD Danica
Kraj: Št. Primož, gostilna pri Voglu
Čas: nedelja, 9. februarja, ob 14.30

OTROŠKI DAN

Prireditelj: Katoliška mladina
Kraj: Farna dvorana v Št. Jakobu v Rožu
Čas: 19. marec
Rok prijav za sodelujoče skupine: 10. februar pri KM

GREGORČIČEVA PROSLAVA

Prireditelji: SPD „Danica“ Št. Vid, SPD „Trta“ Žitara vas, SPD „Vinko Poljanec“
Kraj: Železna Kapla — farna dvorana
Čas: Nedelja, 16. februarja, ob 14.30
Kraj: Žitara vas pri Rutarju
Čas: Nedelja, 16. 2., ob 19.30

CVETJE V JESENI — film

Prireditelj: SPD „Gorjanci“
Kotmara vas
Kraj: Kotmara vas — farna dvorana
Čas: Nedelja, 9. 2., ob 19.30 (film predvaja SPZ)

„SKUPNO STANOVANJE“
veseloigra

Prireditelj: SPD „Planina“—Sele
Kraj: Sele — farna dvorana
Čas: Nedelja, 9. 2., ob 14. uri

PUSTNA PRIREDITEV

Prireditelj: SPD Radiše
Kraj: Radiše, dvorana pri cerkvi
Čas: Nedelja, 9. 2., ob 14.30

Jugoslovanski veleposlanik inž. Gustav Vlahov obžaluje sedanji položaj

Kot je znano, se Avstrijsko-jugoslovansko društvo že leta sem trudi za izboljšanje dobrososedskih odnosov z Jugoslavijo, zlasti še s Slovenijo.

Ob koncu preteklega leta je društvo v pismu razodelo jugoslovanskemu veleposlaniku v Avstriji, dipl. inž. Gustavu Vlahovu, da Jugoslavija nekoliko bojkotira prizadevanja, zato naproša veleposlanika, da bi podprl njegova prizadevanja v službi sporazumevanja narodov.

V odgovoru se je jugoslovanski veleposlanik pohvalno izrazil o dejavnosti Avstrijsko-jugoslovanskega društva, hkrati pa je izrazil željo, da bi morali ravno v sedanjem času, ko so se politični stiki med obema sosednima deželama občutno poslabšali —

pri čemer Jugoslavije ne zadene nobena krivda — prizadevanja prijateljskih in dobrososedskih odnosov še bolj okrepiti.

Kot je iz veleposlanikovega pisma razbrati, bi bil nadaljnji razvoj v pozitivnem smislu možen le pod pogojem, če bi pričeli javne probleme reševati v dvostranskih odnosih. Veleposlanik prosi društvo za razumevanje in ugotavlja z obžalovanjem, da se sedanji položaj v političnih odnosih čuti ravno tudi v sodelovanju Avstrijsko-jugoslovanskega društva z organizacijami v Jugoslaviji, vendar je tako on osebno, kot tudi jugoslovansko veleposlaništvo, pripravljen pomagati društvu pri izpolnjevanju njegovih hvalevrednih nalog.

„Koroški otroci na Jadransko morje“

Kot v preteklih letih, bo Avstrijsko-jugoslovansko društvo za Koroško, v okviru izmenjave šolarjev med Koroško in Slovenijo, organiziralo tudi letos akcijo „koroški otroci na jugoslovansko Jadransko morje“.

V okviru te akcije ima društvo na razpolago nekaj počitniških krajev, ki se jih lahko izberejo otroci od 8. do 14. leta. Izmenjava mladine bo julija in avgusta in obsega vsakokrat tritedensko počitniško bivanje v Istri, in sicer:

v KOPRU od 7. do 26. julija

v POREČU od 21. julija do 9. avgusta in

v NOVIGRADU od 11. do 30. avgusta.

Cena, vključno stroški za vožnjo, znaša 1690.— šilingov (prispevek staršev).

Za člane društva pa 1540.— šilingov.

Počitniške kolonije so pod zdravniškim vodstvom in nadzorstvom in so posebno priporočljive zaradi zdravstvenih podnebnih razmer za otroke, ki bolehalo na dihalnih organih.

Starši in njihovi namestniki, ki se zanimajo za akcijo počitniških kolonij društva, naj pišejo na naslov: Österreichisch-Jugoslawische Gesellschaft, Landesgruppe Kärnten, Postfach 134, 9021 Klagenfurt.

Razdelitev počitniških krajev bodo izvršili, potem ko bodo dospele prijave.

ZENSKI KOTIČEK:

Za ženo in dom

OD KOD TESNOBNOST IN KAKO SE JE LAHKO ZNEBIMO?

Tesnoba (strah) je otroku položen že v zibelko. Zakaj taka ugotovitev? Ker smo napačnega mnenja, da otrok ne more dojemati tega, kar govorimo, večkrat nezavestno in pretirano razpravljamo o nevarnih dogodkih, nesrečah, strahu in podobnem.

Seveda ne govorimo o teh stvareh ob navzočnosti otroka, le zato, ker bi bilo za nas prijetno ali zabavno, marveč izražamo hkrati strah pred tem, da bi tudi nas ne zadela taka nesreča. Tako posredujemo otroku, ne da bi se zavedali, boječnost in tremo. Zavedati se moramo, da otrok sliši in opazi več, kakor domnevamo. Pomislimo samo, od kod jemlje otrok prve besede, ko začne govoriti.

Na primer: Če bi tri različne osebe govorile z otrokom v treh različnih jezikih, bi se otrok gotovo naučil vseh treh jezikov. Kolikokrat se starejši ljudje čudijo, češ da ve otrok za stvari, o katerih sta se pogovarjala oče in mati „samo med seboj“. Poleg tega je treba opozoriti, da bo imel otrok večji besedni zaklad, če se bodo starši pogovarjali z njim bolj pogosto in v lepem jeziku. To jasno pričča, da ni vseeno, kako in kaj govorimo z otrokom in v pričo njega.

Vrhu tega povzročajo v otroku brezmišelnostno izrečene običajne grožnje in kletvice mnogokrat občutek strahu, tesnobe in vznemirjenosti.

Z vpitjem in tepenjem ne boš nikoli dosegel dobre in pravilne vzgoje. Saj sami dobro veste, kako neprijetno je vpitje v družini, kjer se otrokom samo grozi, prepoveduje in ukazuje.

Otroku čisto gotovo ne bomo olajšali pot v šolo, če ga bomo zastražovali z nalogami, učenjem, šolsko disciplino itd. Od otroka ne smemo pričakovati zavestnega izpolnjevanja svojih dolžnosti, če mu odrasli ne bodo v zgled. Začetne težave v šoli še ne pomenijo, da je ta ali oni učenec slab, in še niso odločilnega pomena v njegovem nadaljnjem življenju.

Sodobna in pravilna vzgoja zahteva psihično neobremenjeno osebnost, vzgojitelja brez notranjega strahu in negotovosti. To moremo doseči, a kako?

Prvič: Treba je biti prepričan, da je strah samo nekaj umetnega, in da je možno, se tega znebiti, to se pravi, živeti brez strahu.

Drugič: Če hočemo uresničiti nekatere naših ciljev, je potrebno, da si že v začetku predstavljamo jasno in konkretno obliko končnega cilja. Čim lepše in prijetnejše si

bomo predstavljali naš cilj, tem lažje ga bomo dosegli.

Tretjič: Neutemeljen strah nas samo obremenjuje in slabi, nam jemlje pogum. Pozabimo na senčne strani našega življenja in ohranimo spomin na sončne srečne trenutke. Iz naših izkušenj dobro vemo, da nas pozitivni dogodki opogumljajo in razveseljujejo ter nam dajejo novo moč pri reševanju težkih in zahtevnih nalog.

Četrtič: Posebno v današnjem času se moramo naučiti več prijaznosti in srčnosti. Ni pravega veselja brez humorja, ki nas dostikrat notranje razbremenjuje. Pristrčen nasmeš velja več kot tisoč lepih besed!

Vendar še velja staro pravilo: **Smeh je najboljšo zdravilo!**

Samo človek, ki veruje, bo našel zaupanje do samega sebe in do drugih. Prepričljivo verovanje večkrat pomaga človeku v stiski, utrjuje njegovo notranje duševno uravnoveščenost in stopnjuje zaupanje v lastno moč. Na vsak način pa drži: **Tvoja vera ti bo pomagala!**

Nasveti:

Otroci se radi vozijo z avtomobilom

Otrok začne v avtomobilu hitro cepetati, moti voznika in v kritičnih situacijah večinoma napačno reagira, ali pa sploh ne.

Kako to preprečimo?

● **Otrok mora sedeti na zadnjem sedalu.** Do drugega leta starosti priporočamo posebne otroške avtomobilske sedleže, ki jih damo na naslonjalo.

● **Ne uporabljajte varnostnih pasov pri otrocih,** ki še niso stari šest let. Ob močnem sunku pas sicer zadrži otroka, ker pa je zatilno mišičje pri otroku še šibko, si lahko zlomi tilnik.

● **Otroku je v avtomobilu prav tako lahko slabo kot odraslemu človeku.** Želodeček se še hitreje vznemiri. V takih primerih pomagajo tablete, ki jih damo otroku, preden se odpeljemo, ali pa moramo prekiniti vožnjo in se spočiti; zadnja rešitev je plastična vrečka.

● **Odprite premično streho ali stransko okno za špranje!** Otroci potrebujejo več svežega zraka kot odrasli.

● **Otroci se hitro prehladijo in jih kmalu opeče sonce.** Torej klobuček ali kapico na glavo!

● **Dolge avtomobilske vožnje so za otroke naporne.** Ne prevozite z otroki več kot 300 km dnevno.

● **Ne dovolite, da vas otroci spodbujajo k prehitovanju.** Taka šala vas lahko stane življenje.

Sales representative for Yugoslavia

Mednarodno podjetje (kemični izdelki) išče spretnega inženirja prodajalca - idealna starost 25 do 30 let - za Jugoslavijo.

Ta odlično finančno podprti položaj zahteva temeljito tehnično in kemično znanje in znanje jezikov (nemščina je obvezna, prav tako bi bilo v korist znanje srbohrvaškega in angleškega jezika).

Govorite o vašem poklicnem življenju, o poznanju trga in tvrdk s tem zastopstvom, ki smo ga pooblastili:

BARCI-WERBUNG
ABTEILUNG: PERSONAL
1120 Wien, Gatterholzgasse 20
Tel.: 83-26-56 ali 85-21-52

Posebne pripombe bo obravnaval naš svetovalec samoumevno čisto zaupno. Prosimo, obrnite se z vašo prošnjo pismeno ali telefonično (dunajska predštev.: 0222-) na g. Tasnadyja.

DB NAŠEM KULTURNEM PRAZNIKU:

Pesnikovo umiranje

Pred stošestindvajsetimi leti je umrl naš največji pesnik-genij dr. Franca Prešeren. Njegov neumrljivi duh je vzplaval v višave, kakršnih ni dosegel do danes nihče izmed slovenskih duhov. In iz te sijajne višave vabi s svojo Zdravico k spravi, skupnemu sodelovanju rojake, ki živijo raztreseni doma in izven domačih meja.

Proti koncu leta 1848 je Prešeren hudo zbolel. Vodenica, ki ga je že dalj časa mučila, se je še stopnjevala, tako da nekako od novembra ni več zapustil svoje sobe in pozneje niti postelje. Do konca leta je bil še precej duhovit in se šalil z znanci, ki so ga hodili obiskovat. V šali jim je rekel, da kadar bo umrl, naj mu napišejo na grob: »Tukaj počiva France Prešeren, doktor nemiren — neveren!«

Tudi novo leto mu ni prineslo ozdravljenja in niti najmanjše olajšave. Nasprotno, bolezen se je razvijala v vedno hujšem obsegu, voda mu je v vedno večji količini polnila razbolelo telo. Ni se mogel sam več premikati in toliko manj ustajati. V tem res bridkem času, ko ga je bilo treba vzdigavati in prenašati, so mu prišli na pomoč sorodniki iz Vrbe — stric Boštjan, svak Vovk ter znanci iz Kranja. Toda ne zdravniška pomoč ne ljubeča skrb useh, ki so mu stregli, ni zaustavila usodnega razvoja hude bolezni, tako da je v začetku februarja tudi sam sprevidel, da se mu bliža konec.

Zato je v torek, 6. februarja, dal poklicati tri može kot priče, da bi v njih prisotnosti izpovedal ustno oporoko, v kateri je izrazil željo, naj gre vse njegovo premoženje — če ga je kaj — otrokoma. Zlato žepno uro naj dobi sin France, pohištvo in obleke pa naj vzame sestra Katra. Res, zelo malo je bilo »imetje«, ki ga je Prešeren zapustil svojcem; svojemu narodu pa je zapustil tem večjo in neprecenljivo vrednost: svojo dragocene poezije.

Ves naslednji dan, 7. februarja, je trpel neznosne bolečine in v četrtek, 8. februarja, nekaj pred osmo uro zjutraj je še prosil, naj ga prizdignejo, ker da ga hoče zadušiti. Po teh besedah je omahnil in izdihnil. Sestra Katra mu je zatisnila oči.

Vest o Prešernovi smrti se je takoj razširila po Kranju in kmalu po tem usodnem dogodku je načelnik mestne narodne straže Loker poslal posebnega odposlanca, da je ponesel novico v Ljubljano. Zvonovi glavnih ljubljanskih cerkva so se oglasili in mu peli v slovo. Člani Slovenskega društva so se takoj zbrali na žalno sejo ter sestavili osmrtnico, ki se je glasila takole:

Slovenskemu društvu v Ljubljani je dal gospod vodja narodne straže v Krajnji žalostni prigodek na znanje, da je naš slavni pesnik gospod

FRANCE PREŠERIN

dohtar pravice in c. k. pravdosrednik v Krajnji, 8. dan tega meseca ob osmih dopoldne, po dolgi bolezni in previden s smertnimi zakramenti umrl.

Pogreb bo v soboto, 10. dan tega meseca, ob desetih dopoldne. Slavninu možu poslednjo čast skazati, povabi slovensko društvo prijatle in znance rajnciga, vse ude slovenskiga društva, in sploh vse domorodce, naj pridejo v soboto v Krajn k pogrebu.

V Ljubljani, 8. dan svečana 1849.

Osmrtnico, ki je bila napisana v slovenskem jeziku (prvo slovensko osmrtnico je sestavil sam Prešeren v spomin mrtvemu prijatelju Andreju Smoletu — devet let poprej) so razdelili med ljudstvo po mestu in deželi. In kot je bilo naznanjeno, je bil pogreb v soboto, 10. februarja, in je bil zelo slovesen.

Krsto so nosili člani narodne straže, ob straneh so stopali študentje ljubljanske akademije. Na trgu pred cerkvijo se je zbrala ogromna množica ljudstva iz vse Gorenjske in tudi iz drugih krajev slovenskih dežel, da so pospremili umrlega pesnika na zadnji poti... »tje, kamor moč preganjavcev ne seže...«

svojim Moravanom naznanil, da jih bo v treh dneh za vedno zapustil.

In ko je na Moravi se tretji zor rodil, na Velehrad priplaval je angel črnokril. V svetnikovo domovje plašan hiti ves rod — resničen prerok smrti, izdihnil je Metod! Umrl je leta 885.

Čas nam ni dopustil, da bi se še dalje zadrževali na Velehradu. Večer je skoraj že padal na zemljo, ko se vozimo skozi gornjo Šlezijo. Ta dežela je za Poljsko najbolj dragocena. Tu je bogastvo rudnin: tu je premoga in železne rude neprecenljivih količin. V okraju Wielizka je ogromno kamene soli. Globoko v zemlji je namesto premoga trda skala kakor kamen. Ta skala ni nič drugega kot čista sol. Tekom stoletja so rudarji pod zemljo izdelali veliko cerkev, katedralo. V tej cerkvi je vse iz soli. Svetniki, oltar, sploh vse. Žal, da nam je bil čas prekratek, da bi si mogli tudi mi ogledati to veliko čudo. V Katovicah v Šleziji, je ogromna industrija, to pa zato, ker je tu na stotine kvadratnih kilometrov pod zemljo najboljši premog Evrope. Tu je vzhodno Porurje. Nemški cesar Friderik II. in Marija Terezija sta se pred 200 leti bojevala za te kraje. Seveda takrat ni šlo za Nemce, da bi jih »osvobodili«, ampak zato, da bi odzveli Poljakom zemljo in s tem neizčrpno bogastvo »rudnin«.

(Dalje prihodnjič)

PRI SEVERNIH SLOVANIH:

Franc Kropivnik

Prestolnica sv. Metoda

(3. nadaljevanje)

Velehrad na Moravi je prestolnica sv. Metoda. Kateremu Slovencu-Slovanu in kristjanu ne bije srce bolj močno, če ima vsaj enkrat v življenju srečo priti do groba sv. Metoda. V začetku tega spisa sem omenil, da sta pred 1200 leti sv. brata maševala pri Gospe Sveti. In sedaj po 1200 letih prihaja k sv. Metodu na obisk prva skupina koroških Slovencev, četudi točno ne vemo, v katerem delu te cerkve je svetnik pokopan. Povedali bi mu radi, da smo šele sedaj, po več kot tisoč letih, dobili Slovenci tudi obred sv. maše v našem slovenskem jeziku.

Velehrad ni mesto. Tudi okolica je samo navadno podeželje z valovitimi griči. V tej slikoviti okolici zagledaš cerkev, potem ko si prišel v njeno neposredno bližino, ki je sila podobna Božjemu grobu pri Pliberku. Na vhodni zapadni strani je velik trg obdan z velikimi hišami, rekel bi z velikim samostanom. Tu so živeli pred časom razni redovniki oz. redovnice, danes pa so tu šole, bolnice itd.

Z občutkom velikega spoštovanja stopimo čez prag te veličastne bazilike, ki ima obliko križa. Tu je bil sedež panonskega nadškofa sv. Metoda. Ta cerkev je bila večkrat

porušena in dalj časa celo zapuščena. Ni čuda. 1200 let je silno dolga doba. V teku stoletij so drveli tudi mimo Mongoli, Tatai. V novejši zgodovini Švedi, divjale so kusitske vojne, bolezni in druge ujme. Pozidali so večkrat to svetišče. Sedanja oblika je dobila pred par stoletji.

Na prvi pogled smo mislili, da je ta cerkev in njena okolica bolj zanemarjena. Verjetno ne polagajo nanjo posebne važnosti. Pa prav kmalu se prepričamo, da smo se v tej hitri sodbi le malo zaleteli in da so dejstva drugačna. Okrog cerkve so postavljeni visoki odri, cerkev obnavljajo od vrha do temeljev. Uredili bodo baje vsa poslopja in tako dali cerkvi tudi od zunaj nov sijaj. Gremo okrog cerkve, vidimo globoko skopane jame tik ob temeljih, kjer so odkrili temelje pr-

votne cerkve na Velehradu, tako nam pojasni naša voditeljica. V cerkev pride neki duhovnik, verjetno župnik. Naša češka voditeljica tolmači iz češčine v nemščino zgodovino te cerkve, ker ta gospod ni znal nemško. Prinese še spominsko knjigo, v katero vpiše g. Pavle zanimivo posvetilo: »Na poti k Materi božji Čenstohovski smo se slovenski romarji s Koroškega, petdeset po številu, ustavili za nekaj ur tudi tukaj na Velehradu. Ogledali smo si veličastno stolnico, posvečeno našima blagovestnikoma sv. Cirilu in Metodu. Spomnili smo se tudi podlega obrekovanja, sumničenja in ponižanja, ki ga je bil sv. Metod deležen, zlasti z nemške strani.« Nakar se vsi podpišemo.

Legenda nam pove, da je sv. Metod za svojo smrt vedel in je

Kam?

Ko brez mirú okrog divjam, prijat'ljji prašajo me: kam?

Prašajte raj' oblak neba prašajte raje val morjá,

kadar mogočni gospodar drvi jih sem ter tje, vihar.

Oblak ne ve, in val ne kam, kam nese me obup, ne znam.

Samó to znam, samó to vem, da pred obličje nje ne smem

in da ni mesta vrh zemljé, kjer bi pozabil to gorjé.

Dr. France Prešeren

DR. IVAN TAVČAR:

16

Ovetje v jeseni

Vzkliknil sem: „Torej je Liza le bruhnila v Poljane h gospodu Jerneju?“

„Seveda je šla; pa bi bilo tudi čudno, ko bi ne bila šla. Danes je že poročena in koše prenaša po Anžonovih bregovih. To je!“

Danijela je kar davilo in po mizi je udaril z roko. „Molči, azina! Dosti o tej Lizi! Se bo že še kesala, da je vzela tega starca; jest pa sem jest! Danes prodajamo domačijo in o tem govóri!“

„Čemu nista šla k notarju v Loko? Tam se taka pisma lažje delajo.“

Danijel je zopet imel prvo besedo:

„Kaj bova lazila okrog tujcev! Prišla sva k tebi, ker ve-va, da si pošten. Morda — sva si dejala — nama napravi samo za štampeljne; če pa sam kupiš, so pa stroški tako tvoji.“

„Jaz naj kupim?“ sem se začudil.

Oni je mirno odvrnil:

„Mislija sva si, da skoraj gotovo kupiš.“

„Za božjo voljo, čemu?“

Danijel se ni dal odgnati: „Mlačan in jaz sva tega mnenja, da je Mlačanovo za Presečnikovim na Jelovem brdu najlepše posestvo. Dva človeka, in naj imata še kaj otrok, bogato redi in brez posebnega dela.“

Odgovoril sem: „In jaz naj delam na Mlačanovem?“

„Da, prav tako sva mislila! Človek, ki je za kmetiška dela rojen, se bo lahko ločil od goljufije, ker je vendar toliko dohtarjev na svetu, da jih kar preostaja.“

Vraga, ta dva sta mi dobro kurila v moji odvetniški pe-čici! Zamislil sem se.

Vam, častite dame, sem pozabil povedati, da je pretep na Gori prišel pred sodišče v Loki. Posavčevi so me tožili, da sem jih osebno poškodoval in da sem jim v hudobnem namenu pokvaril kamižolice in kastorce. Gospod Levičnik na loškem gradu me je brez milosti obsodil na petdeset goldinarjev plačila. Dosti me je stal ponižen pretep na Gori; povrh sem moral pri razglasitvi sodbe vzeti na račun še zadovoljne obraze Posavčevih fantov! Tem trem falotom so se od rajskega veselja kar do ušes odpirala široka usta.

Gospod Levičnik s sodbo samo še ni bil zadovoljen; odstopil je spise zbornici v daljše postopanje. In ravno takrat, ko sem razpravljal z Danijelom in Mlačanom, mi je dostavila zbornica poziv, da naj v osmih dneh razložim, kako se strinja v mojih očeh kmetiški pretep na Gori z mojimi stanovskimi dolžnostmi. Že sem jih gledal svoje kolege, zbrane v resnem sodišču, kako me peko in kuhajo in mi predvsem z največjo ogorčenostjo prihajajo, kako sem se mogel kot odvetnik, kot zagovornik kazenskega prava udeležiti pretepa, ki se dá brez težave potisniti pod več paragrafov kazenskega zakona!

Prečitavši zbornični dopis in pomislivši na svoje tako imenovane kolege v resnem sodišču, se mi že ni preveč čudno videlo, kupiti Mlačanovo na Jelovem brdu!

„Ti praviš,“ sem se obrnil proti Danijelu, „da grunt lahko preživi dva človeka in jerbas otrok z njim; jaz pa vendar nimam otrok!“

„Če jih nimaš, jih boš pa imel!“ je zatulil hlapec.

„Sam Bog ve, s kom!“

Danijela je zopet davilo: „Kaj? S kom? Šmentaj, jo boš vendar vzel! Govoril sem Mlačanu: „Ta bo rad kupil tvoje, ker se bo ženil in ker takega dekleta vendar ne bo v mesto vlačil.“ Ni tako? Sedaj mi odgovori! Na Poklonu si jo pol ure objemal, da je hodila Meta potem domov, da ni vedela kako. Sedaj pa vpraša, kje naj dobi otroke! Na to odgovóri!“

Malo zardel sem, ko se je tako odkrilo, o čemer sem menil, da je tajno vsemu svetu. Takoj pa me je prešinila velika sreča ob misli, da je to rešitev, edina mogoča rešitev, in sramoval sem se, da že takoj od pričetka nisem mislil nanjo. Čemu naj bi jemal deklico v mesto? Sam se preselim na Jelovo brdo, se oženim, pa obdeloval bom zemljo, svojo lastno zemljo, in rodil otroke, svoje lastne otroke! Sladka zavest mi je polnila dušo, in umazani ta Danijel se mi je videl sel, poslan od Boga, da me je privedel na pravo kot, ki je itak ležala pred mano, ki je pa v svoji zaslepljenosti nisem mogel opaziti.

Čakal sem, da mi izgine kri z obraza. V zamišljenosti sem gledal proti stropu svoje pisarnice. Končno izgovorim:

„Če že ni drugače, bi pa kupil! Koliko pa hoče Mlačan? To se pravi, za vse, kakor stoji in leži.“

Odgovoril je Danijel: „Mlačan, kar molči! Dober človek si, za govorico pa nisi! Danes si tudi v stiskah, ker sediš na gosposkem stolu, kjer nisi sedel še nikoli. Bojiš se dohtarja, ker misliš, da je bogve kako visok človek. Pa ni. Dober človek je in pošten je, ta te za vinar ne bo ogo-ljufal.“

Ko je tako izpel litanije o moji slavi, mi je bil položaj precej jasen; v vsakem oziru sta bila dogovorjena, in tudi kupnino, pod katero bi se ne imelo iti, sta bila že ugotovila. Da se bo zahtevala veliko višja kupnina in da se bo pri tem raznel najsrdečiji boj, je bilo pričakovati. Oba moža sta se bila brez dvojbe dogovorila, da bosta to, kolikor čezprimerne kupnine iztisneta iz mene, pošteno med seboj delila.

„Torej koliko?“ ponovim svoje vprašanje.

„Da ne bo krivice ne na levo, ne na desno,“ se je odrezal Danijel, „boš dal ravno okroglih deset tisoč. Procente in špeže imaš tudi ti. Kar v roki sezita, Mlačan!“

Ugovarjal sem: „Naprave se mi zde bolj slabe in deset tisoč je dosti preveč.“

(Dalje prihodnjič)

Program Koroške enotne liste

(3. nadaljevanje)

TRGOVINA

Trgovina je na Koroškem gospodarski faktor, ki ne živi le od kupne moči domačega prebivalstva, marveč v pomembni meri od kupne moči inozemskih turistov. Od njihove kupne moči živi posredno in neposredno.

V trgovini postaja premoč supermarketov in trgovskih združenj očitna. Njihov delež na koroškem obsegu prometa neprestano narašča. Zasebne trgovine z živili so v krizi.

Zato zahtevamo:

- prednost domačim trgovskim podjetjem pred tistimi, ki so v rokah velekapitala.

VPRASHANJA DELOVNEGA CLOVEKA

Sedanja politika države, dežele in večine občin zavira ali celo onemogoča enak razvoj gospodarstva in družbenega življenja v vsej deželi, ker pospešuje na dvojezičnem ozemlju le določene sektorje kot n. pr. turizem in malo obrt s pretežno nizko kvalificiranimi delovnimi močmi in z nezadostnim številom delovnih mest.

Taka strukturna politika zato tudi ne zadovoljuje družbenih potreb delavcev, ustvarja in ohranja namreč nizek plačilni nivo in tako povzroča odhajanje ali celo odsejanje delovne moči v bolj razvite predele države.

Vrhu tega obstoječa ureditev gospodarstva delavcem ne daje mož-

nosti soodločanja in soupravljanja. Proizvodna sredstva so večinoma v rokah nedomačinov. Delojemalci so tako obsojeni na odvisnost in podrejenost tujim interesom.

Gospodarsko in socialno zapostavljanje je med drugim tudi sredstvo za raznarodovanje slovenskega delojemalca. Saj slovenskemu delavcu in nameščencu domala ni možno doseči višjih položajev v poklicu in družbi, ako se ni pripravljen asimilirati.

Tudi gospodarska politika se mora predvsem ozirati na človeka. Za svoje delo mora biti povsod pravično plačan. Pri izbiri poklica mu je treba idejno in gmotno enako pomagati kot pri potrebni menjavi delovnega mesta.

Poleg gospodarskega zaostajanja obmejnega področja je omeniti tudi ogroženost osebnega razvoja posameznikov zaradi konfliktov, ki se pojavljajo v procesu odtujevanja samemu sebi in nasilnega zatajevanja narodnosti.

S tem v zvezi zahteva KOROŠKA ENOTNA LISTA (KEL):

- več in boljše delovna mesta v manj razvitih predelih dežele, da se zmanjša dnevna vožnja na delo,
- izenačenje nivoja plač z nivojem v razvitih predelih dežele,
- odpravo neupravičenih razlik pri zaslužkih ob upoštevanju prizadevnosti posameznika,
- izboljšanje delovnih pogojev zlasti v podjetjih obrtne dejavnosti in turističnega gospodarstva,

pa tudi delovnih pogojev v kmetijstvu,

- stalno preverjanje varnostnih ukrepov za omejevanje nezdgov na delovnem mestu,
- večjo pomoč pri poklicnem izobraževanju odraslih zlasti pri pripravah na novo delovno mesto in pri menjanju poklica,
- olajšanje pogojev za vstop mladine v strokovne šole,
- povečanje števila in kvalitete delovnih mest za vajence,
- odpravo diskriminacije na delovnem mestu iz nacionalnih vidikov,
- izboljšanje pogojev vožnje med bivališčem in delovnim mestom,
- pri dodeljevanju sredstev iz sklada za gradnjo stanovanj (Wohnbauförderungsfonds) je treba delavce bolj upoštevati,
- olajšave pri gradnji enodružinskih hiš.

ZENA V DRUŽBI

V današnji družbi žena pogosto zavrača tradicionalne predstave o njeni vlogi v družbi, ki jo omejujejo na najožji družinski krog.

Danes žena upravičeno zahteva soodločanje v vseh vprašanih življenja.

Industrijska družba sicer omogoča ženi uveljavljanje v družbi, vendar mora biti naš cilj, da izboljšamo pogoje za njeno uveljavljanje. Predvsem je treba skrbeti za boljše izobraževanje in poklicno usposabljanje žene.

Vsekakor pa ima žena tudi v na-

prej neodsvojljive naloge v družini, zato jo mora družba vsestransko podpirati.

KOROŠKA ENOTNA LISTA zahteva v prid žene:

- ustrežnejšo pripravo deklet v vzgojnih in izobraževalnih ustanovah na vlogo žene v družini in družbi,
- enake možnosti za uveljavljanje žene na poklicnem, gospodarskem, kulturnem in političnem področju,
- dostop do višjih in vodilnih položajev,

Št. Vid: Prireditve „Danice“

V nedeljo, dne 26. januarja 1975, je priredilo slovensko prosvetno društvo „Danica“ pri Voglu v Št. Primožu svojo prvo pustno prireditve. Igrali so „Vasovalci“.

Pred polnozasedeno dvorano je na odru sledila vesela scena drugi. Ne bom tukaj opisoval celega dogajanja. Moj tip: Kdor se hoče urico ali dve dobro zabavati, naj si ogleda to igro. Ne bo mu žal. Ker so predvajali spevoigro in pri nas te zvrsti odrske dejavnosti skoraj ne poznamo, so gledalci še bolj poplačali ves trud vaj, petja in nastopa.

Že drugič so Šentvidčani dokazali, kako s pametno kulturno politiko privabiti ljudi. Pred leti so igrali „METEŽA“ in z njim zbudili med koroškimi Slovenci ogromno zanimanje za oder.

Ako hočemo, da bomo imeli še kaj gledalcev v dvoranah, bomo morali zastarele, starokopitne in nesodobne igre (ni vse staro tudi sta-

- usklajevanje organizacije dela s pričakovanji in potrebami žene,
- več možnosti za izobraževanje in strokovno usposabljanje žene,
- podaljšanje porodniškega dopusta in višjo finančno podporo v tem času,
- razbremenitev zaposlene matere s financiranjem dnevnega varstva otrok bodisi v ustanovah za nego, oskrbo in vzgojo otrok ali v varstvenih družinah.

(Dalje prihodnjič)

rokopitno) prav pošteno pomesti z odrov.

Pred kratkim pa so si Šentjakobčani utrdili tudi pot v novo odrsko bodočnost. „Samomorilec“, ki so ga igrali, naj jih spodbuja k novim obalam.

Napovedan pa je bil za ta večer še „Kovačev študent“; spevoigra, ki bi jo morali zaigrati člani žitajske „TRTE“. Ker pa je zbolel glavni igralec, podlegel je menda gripi, je študent padel v vodo. Zato je nastopil moški zbor Trte, ki ga je tokrat vodil Andrej Ogris-Pevcar. Ugotoviti sem moral, da v Žitari vasi zadnjih par let sploh ne dremlejo več. Kot za nameček pa je zaigral še „Trio Korotan“ nekaj poskočnih.

Vsem je bil to prav prijeten večer med člani Danice. Želeti bi bilo, da bi se to nadaljevalo. Ne samo pri Danici, ampak še kje drugje! kezej

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 9. 2.: 7.05 Duhovni nagoni. — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 10. 2.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Od polke do polke... — M. Kumer: Douta po rječici — 4.

TOREK, 11. 2.: 9.30 Land an der Drau — Dežela ob Dravi. — 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Šport. — Otroci, poslušajte!

SREDA, 12. 2.: 9.15 Slovenska šolska oddaja — 5. — 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Po lovskih stezah.

ČETRTEK, 13. 2.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

PETEK, 14. 2.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Koroške ljudske pesmi. — Iz naše kulturne zakladnice za našo kulturno zakladnico (Dr. E. Prunč).

SOBOTA, 15. 2.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV AVSTRIJA

1. PROGRAM

NEDELJA, 9. februarja:

- 16.30 Pošiljka z mišjo
- 17.00 Listamo po slikanici
- 17.20 Zadeva z oslom
- 17.30 Wickie in močni možje
- 17.55 Za lahko noč
- 18.00 Klub seniorjev
- 18.30 Lumierjevi otroci
- 19.00 Umetnost v Avstriji
- 19.25 Kristjan v času
- 19.30 Čas v sliki in kultura
- 19.50 Šport
- 20.15 Florentinski klobuk, šaloigra
- 21.40 Koncert
- 22.00 Orientacija
- 22.30 Poročila

PONEDELJEK, 10. februarja:

- 10.00 Ponarejeni petdesetak
- 17.55 Za lahko noč
- 18.00 V kraljestvu divjih živali
- 18.25 MI
- 19.00 Avstrija v sliki
- 19.30 Čas v sliki, kultura in šport
- 20.00 Šport
- 20.45 Ljudje na renču Shilu
- 21.45 Poročila

TOREK, 11. februarja:

- 10.00 Pod vodo okoli sveta, izmišljen pustolovski film
- 17.55 Za lahko noč
- 18.00 Miha iz Lönneberga
- 18.25 MI
- 19.30 Čas v sliki, kultura in šport
- 20.00 Beljaški pust
- 22.00 Štirje za Teksas
- 23.50 Poročila

SREDA, 12. februarja:

- 10.00 Televizija v šoli: Grenlandija
- 10.30 Elektrarna v vesolju
- 17.00 Cvetlični otok
- 17.30 Ostržek
- 17.55 Za lahko noč
- 18.00 Naslednji, prosim!
- 18.25 MI
- 19.00 Avstrija v sliki
- 19.30 Čas v sliki, kultura in šport
- 20.00 Abiturientski dan
- 21.30 Vojna in mir (2): Vojna se bliža Po Tolstojevem romanu
- 22.20 Poročila

ČETRTEK, 13. februarja:

- 10.00 Televizija v šoli: Listnato drevje v brezlistnem stanju
- 10.30 Obiščemo razstavo: Ferdinand Hodler
- 11.00 Tečaj angleškega jezika
- 11.30 Kaj je jezik?
- 12.00 Kanada — severno nasprotje
- 17.55 Za lahko noč
- 18.00 Jerome in Izabela
- 18.25 MI
- 18.50 ORF danes
- 19.00 Avstrija v sliki
- 19.20 Šport
- 19.30 Čas v sliki, kultura in šport
- 20.00 Srečanje z živaljo in človekom
- 20.45 Mali izlet g. Lovedaya
- 22.05 Poročila

PETEK, 14. februarja:

- 10.00 Televizija v šoli: Zvok po človeški roki
- 10.30 Gost pri Carryju Hauserju
- 17.55 Za lahko noč
- 18.00 Družina Feuerstein
- 18.25 MI
- 18.50 ORF danes
- 19.00 Avstrija v sliki
- 19.20 Šport
- 19.30 Čas v sliki, kultura in šport
- 20.00 Dva filma
- 20.15 Komisar
- 21.15 Pipe, postelje, divje grlice; nesramna komedija v treh prizorih
- 22.30 Poročila

SOBOTA, 15. februarja:

- 9.00 Svetovno prvenstvo v sankanju: dvosedi v Cerviniji
- 15.30 Koncertna ura
- 16.30 Živordeči avtobus
- 17.00 Risati — slikati — oblikovati
- 17.30 Deček slonov
- 17.55 Za lahko noč
- 18.00 Dober večer reče v soboto zvečer Heinz Conrads
- 18.25 Prizma
- 18.50 ORF danes
- 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — aktualno
- 19.20 Šport
- 19.30 Čas v sliki, kultura in šport
- 19.56 Šport
- 20.15 Na tekočem traku
- 21.50 Panoptikum
- 22.10 Nevada Smith; sobotni film iz življenja na Divjem zahodu
- 00.05 Poročila

TV AVSTRIJA

2. PROGRAM

NEDELJA, 9. februarja:

- 16.30 Ponarejeni petdesetak; zabavni zapletljaji o ponarejenem denarju
- 18.30 Film v tujem jeziku: Srečni komiki
- 20.00 Enciklopedija
- 20.15 Poznate melodijo?
- 21.00 Derrick: Portret morilca
- 22.00 Čas v sliki in šport

PONEDELJEK, 10. februarja:

- 17.55 Psihologija mišljenja
- 18.25 Znanje — aktualno
- 19.00 Na koncu steze
- 20.00 Vojna in mir (2)
- 20.45 Čas v sliki in šport

TOREK, 11. februarja:

- 17.55 Uvod v prstno tehniko
- 18.25 Tečaj angleškega jezika
- 19.00 Ritmi Južnega morja — nato mesta strahu na Divjem zahodu
- 20.00 Tatisovi sijajni časi
- 22.00 Čas v sliki, kultura in šport

SREDA, 12. februarja:

- 17.55 Poklicna veda
- 18.25 Angleščina
- 19.00 Mati Terezija, nato v Somraku dob
- 20.00 Prezezi
- 21.05 Prvih 365 dni v življenju otroka
- 21.35 Čas v sliki, kultura in šport

ČETRTEK, 13. februarja:

- 17.55 Tehnika mrežnega načrtovanja
- 18.25 Ruščina
- 19.00 Mesto Focolarini — nato stara umetnost iz lesa
- 20.00 Navodila za skoke v strah; ameriška zakonska komedija
- 21.35 Čas v sliki, kultura in šport

PETEK, 14. februarja:

- 17.55 Nova matematika
- 18.25 Nemščina
- 19.00 Kar nam ostane: Umetna snov — nato Iskanje zadnjih divjih živali v Evropi
- 20.45 Kultura posebno
- 21.15 Čas v sliki, kultura in šport

SOBOTA, 15. februarja:

- 16.25 Kmet kot milijonar. Čarobna pravljica Ferdinanda Raimunda v izvedbi salzburških Slavnostnih dni
- 18.00 Svetovno prvenstvo v sankanju: Dvosedi (Tekmovanje iz Cervinije)
- 19.00 Na sledi velikanov; poročilo o živalih in pradžini — nato Iskanje zadnjih divjih živali v Evropi
- 20.00 Galerija
- 20.15 Sedemkrat vabi ženska
- 21.50 Čas v sliki in šport
- 22.10 Vprašanja kristjana

TV Ljubljana

NEDELJA, 9. februarja:

- 9.25 Poročila
- 9.30 Svet v vojni
- 10.20 Otroška matineja
- 11.15 Ljudje in zemlja
- 12.15 Poročila
- Nedeljsko popoldne
- 18.15 Poročila
- 18.25 Vesolje 1999
- 19.30 TV dnevnik
- 20.05 Odpisani
- 21.00 Karavana: Resava — II. del

PONEDELJEK, 10. februarja:

- 17.30 F. in M. Milčinski: Butalci
- 18.10 Od zore do mraka
- 18.45 Nega bolnika na domu
- 19.15 Barvna risanka
- 20.05 T. Partljič: Ščupe pa ni
- 21.55 Kulturne diagonale
- 22.25 TV dnevnik

TOREK, 11. februarja:

- 17.25 Smučate s Karlom Schranzem
- 17.40 O. Preusler: Mala čarovnica
- 17.55 Barvna risanka
- 18.20 Nikogar ni doma

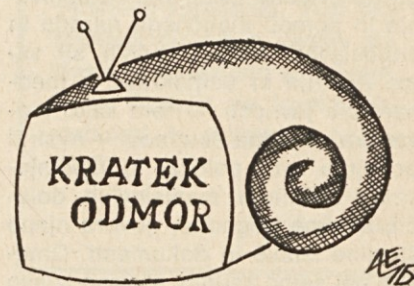
18.30 Avtomobil skozi kamero

18.50 Ne prezrite: Negovana mestna podoba: Škofja Loka

19.15 Barvna risanka

20.05 „Karnevalska festa“

21.10 M. Mikszath: Črna mesto

SREDA, 12. februarja:

- 17.30 Viking Viki
- 18.10 Mladi za mlade
- 17.55 Obzornik
- 18.45 Po sledih napredka
- 19.15 Barvna risanka
- 20.05 Film tedna: Duh panja
- 21.45 Miniature: W. A. Mozart: Sonata za violino in klavir v C-Duru
- 22.00 TV dnevnik

ČETRTEK, 13. februarja:

- 15.35 Francoščina
- 17.10 Verne-Kohout: V 80 dneh okoli sveta — II. del
- 18.20 Moliere za smeh in jok
- 19.15 Barvna risanka
- 20.05 17 trenutkov pomladi
- 21.15 Kam in kako na oddih
- 21.25 Četrtekovi razgledi: Lakota
- 21.55 Simfonični orkester RTV vam predstavlja — D. Pejačević: Koncert za klavir in orkester v g-molu op. 33

PETEK, 14. februarja:

- 17.25 Morda vas zanima
- 19.15 Slovenski rock 75 — Jutro
- 18.50 Doktor, pomagajte mi: Starost in staranje
- 19.15 Barvna risanka
- 20.05 Avantura mladega človeka

SOBOTA, 15. februarja:

- 18.00 Obzornik
- 18.15 Smučate s Karlom Schranzem
- 18.30 Alice v čudežni deželi
- 19.15 Barvna risanka
- 19.30 TV dnevnik
- 20.00 Gledališče v hiši
- 20.30 Opatija 75
- 22.00 Moda za vas
- 22.15 Potovanje z jahto Yes
- 23.30 TV dnevnik

KEL KOROŠKA ENOTNA LISTA

Za mir in enakopravnost

Volitve

za koroški deželni zbor bodo 2. marca 1975.

Do tedaj nam ostane samo še malo časa, vendar ogromno dela za volilni boj. Naši sodelavci so skoraj noč in dan na delu, da bomo uspeli. Volilni boj je v polnem teku. Imeli smo sestanke že skoraj po vseh dvojezičnih občinah. Naši lepaki in letaki Vam tolmačijo hotenje KEL. Volilni boj pa stane veliko denarja, ker se moramo posluževati sodobnih oblik volilne propagande. Medtem ko razpolagajo večinske stranke z vsemi potrebnimi denarnimi in drugimi tehničnimi sredstvi, se moremo mi opirati samo na podporo in sodelovanje naših rojakov in somišljenikov. Zato Vas vljudno naprošamo:

Darujte za volilni sklad KEL

■ Poslužite se priložene položnice.

■ Pošljite Vašo podporo direktno na domači denarni zavod: Posojilnica Celovec, številka, tekočega računa: PSK-Kto. Nr. 4478.030, Girokonto 2923.

■ Darujte pri naših zaupnikih in prijateljih za podporne kupone KEL!

■ Vplačila sprejemata tudi tajništvi NSKS in Kluba slovenskih občinskih odbornikov.

Naš uspeh dne 2. marca 1975 bo najlepše poplačilo vsem darovalcem.

V enotnosti je moč!

20 let kršenih obveznosti

(Nadaljevanje s 3. strani)

ravnodušni glede tega, kako svoj položaj vidi in občuti sama manjšina, ki smatra, da je neposredno prizadeta v svojem narodnem, kulturno-jezikovnem in gospodarskem obstoju in razvoju in ki zaradi tega upravičeno pričakuje razumevanje in pomoč matičnega naroda in Jugoslavije, demokratičnih sil same Avstrije in demokratične mednarodne javnosti. O tem kako slovenska narodna skupnost v Avstriji ocenjuje svoj položaj in izpolnjevanje zaščitnih manjšinskih določil državne pogodbe, govore njene številne izjave in dokumenti. Omenim naj samo zadnjo, skupno izjavo zveze slovenskih organizacij in narodnega sveta koroških Slovencev dne 2. januarja tega leta.

Za odnos avstrijskih vlad do manjšine je karakteristično tudi to, da so v preteklih devetnajstih letih vsi pomembnejši ukrepi avstrijske vlade zakoni in drugi akti, ki naj bi izhajajo iz obveznosti državne pogodbe, bili v prid in ščitili manjšino, bili v glavnem sprejeti brez resnične konzultacije z manjšino ter celo ob njenem nasprotovanju, saj jih je ona ocenjevala kot nezadovoljive in često nasprotne interesom svobodnega obstoja in razvoja manjšine.

Oživiljanje šovinistično velikomemške in neonacistične dejavnosti je še posebej vidno na področjih, kjer žive manjšine. Tako kot v preteklosti skušajo neonacistične

sile graditi svoje pozicije na kampanjah lažnega superpatriotizma, na razpihovanju nacionalne mržnje, vse v cilju odvzema manjšini njenih osnovnih pravic in predpogojev svobodne eksistence. Kot primer služi nedovoljena dejavnost koroškega „Heimatdiensta“, na katero je jugoslovanska vlada že večkrat upravičeno opozarjala avstrijsko vlado. Avstrijska vlada pa se v svojem zadnjem odgovoru sklicuje nato, da avstrijska zakonodaja sicer predvideva prepoved obnavljanja dejavnosti nacionalsocialističnih organizacij, vendar pa sam statut Heimatdiensta ne vsebuje nič protizakonitega. Res pa je vsa vsebina delovanja organizacij združenih v okviru „Kärntner Heimatdiensta“ naperjena zoper manjšino.

Takšni postopki avstrijske vlade, nedavni sklepi treh v parlamentu zastopanih avstrijskih strank, kakor tudi vse bolj česti neonacistični izgrede, hkrati s poskusi nadaljnega omejevanja manjšinskih pravic, jasno kažejo resnično bistvo politike avstrijske vlade. Ne gre za razlike v tolmačenju državne pogodbe med Avstrijo in Jugoslavijo, kajti tekst državne pogodbe je, kot smo videli, povsem izrečen in jasen; temveč za očiten poskus revizije državne pogodbe. Revidirati hočejo vrsto sprejetih mednarodnih obveznosti, ki izhajajo iz členov: 1., 6., 7., 8., 9., 10. in 19.

NI OSNOV ZA KONSTRUKTIVEN DIALOG

Znano je, da Jugoslavija ni nikoli zavračala konstruktiven in enakopraven dialog tam, kjer sta obe

KŠŠ na antifašistični manifestaciji

Okoli tisoč ljudi se je 30. januarja udeležilo antifašistične manifestacije pred dunajsko univerzo. Navzoč je bil tudi Klub slovenskih študentov na Dunaju.

V sedanjem času skušajo neonacistične skupine razširiti svojo aktivnost tudi na dunajsko univerzo. Tako je pred kratkim BNS (Zveza nacionaldemokratskih študentov — Bund nacionaldemokratischer Studenten) — visokošolska organizacija NDP — v letaku zahtevala, da vlada takoj izvede ugotavljanje manjšine ter na najpogostejši način hujskala proti Jugoslaviji. Nedavno pa je v drugem letaku, polnem antisemitizma in rasističnih groženj: „Die Juden werden zur Kenntnis nehmen müssen, daß es wieder Deutsche gibt!“ — Judje naj vzamejo na znanje, da so Nemci zo-

pet tu“. — Med drugim zanikajo obstoj plinskih celic v nemških koncentracijskih taboriščih smrti ter trdijo, da je med drugo svetovno vojno izgubilo življenje „le“ 200 tisoč in ne šest milijonov Judov, in to ne v nacističnih taboriščih, temveč zaradi bolezni, starosti in zaradi protidržavne dejavnosti kot partizani!

Istega dne, to je 30. januarja, ob 42. obletnici zmage nacizma v Nemčiji napovedano zborovanje fašistov, je policija prepovedala. BNS sami pa prav tako pretopoved, kar je eden prvih vidnih uspehov organiziranega ter odločnega nastopanja antifašistične akcijske skupnosti.

Zgrešeno bi bilo, tako so poudarili na antifašističnem zborovanju, iskati zarodke neonacizma le v

BNS in Nacionaldemokratični stranki južnotirolskega terorista Burgerja, pri tem pa prezreti aktivnost profašističnih in nemškonalističnih združenj, katerih vplivi segajo celo do vlade in dunajskega parlamenta. V Avstriji sicer ne grozi neposredno fašistična nevarnost, a bilo bi prav gotovo napačno, če se ne bi avstrijska demokratična javnost odločno borila proti vsem poskusom uveljavljanja neonacistične miselnosti.

Tako so govorniki in udeleženci tega zborovanja ostro obsodili družbeno-efavpejevskih (ÖVP) mandatarjev z neonacisti, da o FPÖ niti ne govorimo. Obsodili pa so tudi snubljenje koroškega deželnega glavarja Wagnerja in njegove stranke nacionalnih oziroma neonacionalističnih volilcev ter neovirano rovarjenje protislovenskih krogov okoli KHD, pred katerih zahtevami se oblasti, zlasti deželna in državna vlada, ponovno vdasta.

Udeleženci zborovanja so od oblasti zahtevali takojšnjo prepoved BNS in Bürgerjeve NDP. Prav tako so zahtevali, naj vlada nemudoma prepove koroški Heimatdienst ter dosledno izpolni obveznosti iz državne pogodbe!

Na zborovanju so izrekli vso solidarnost in podporo boju slovenske narodnostne skupnosti proti raznarodovalnemu pritisku in za izpolnitev zakonitih, demokratičnih pravic.

VELINJA VAS PRI BILČOVSU

Zadnjo nedeljo sta se poročila Lovro Filipič in Travdi Kruschitz, oba iz naše vasi, nedeljo poprej pa je sklenil zakonsko zvezo Franc Kropiunig z gđc. Milko Janše iz Hodiš.

Mladima zakoncema želimo obilo sreče na skupni življenjski poti.

MOKRIJE

Nad en milijon šilingov znaša škoda, ki jo je napravil požar na hlevu Janeza Neuberscha, pd. Topliča v Mokrijah v škocijski občini. Kljub temu, da so pomagale gasiti požar požarne brambe Dobrla vas, Velikovec, Sinča vas in Rikarja vas, so mogli zabraniti le, da ni zgorela tudi hiša. Uničeni so tudi vsi poljedelski stroji, živino so pravočasno rešili. Domnevajo, da je bil kratek stik vzrok požara.

Srečanje čebelarjev v Domu prosvete v Tinjah

Že tretjič je vabil Dom v Tinjah naše čebelarje, matice in trote na že običajno vsakoletno srečanje. Tudi letos je temu klicu z veseljem sledilo več kot petdeset „pastirjev sončnih muh“, iz vseh naših krajev. Izkušeni domači čebelarji pa so bili napovedani kot predavatelji.

Obirski g. Holmar nam je podal lepe misli in povezal Stvarnika, stvarstvo in naše vsakdanje opravilo in opazovanje pri čebelah in ob čebelnjaku v teku leta. Dal nam je spoznati, da je v našem trudu, da ohranimo naše okolje našim čebelarjem prijazno, dobro delo tudi za stvarstvo in za bližnjega, pa tudi našemu Stvarniku dopadljivo delo.

Tem duhovnim mislim pa je sledilo predavanje g. Ojtzla iz Borovelj o svojih izkušnjah v lanskem, nekoliko nenavadnem in obenem dobrem čebelarskem poletju in o skrbi in povečanem delu za dobro pripravo na prezimovanje. Skoraj vsem čebelarjem dela skrb obilica „macesnove“ strdi, ki se ni dala iztočiti in je ostala čez zimo v panjih. Tako bo letos odvisno v veliki meri od še nadaljnje mile zime, če bomo dobro ali slabo ohranili naše čebele do pomladi.

Popoldne pa smo si ogledali najprej nadvse zanimiv film o življenju čebele skozi celo leto. Nato pa je g. dekan K. Srienec govoril, kako naj pripravimo naše čebele za na pašo. K temu poglavju spadajo pravzaprav že vsa dela v vigredi od pomladanskega krmiljenja naprej, da bi dobili čim prej roje in šli s čim več mladimi maticami na pot. Tako da ne bi mislila kaka družina ravno tedaj na rojenje, ko

strani iskreno pristopili k urejanju odprtih vprašanj, še posebej pa si je prizadevala za dobre odnose in sodelovanje s sosedi. Vse dokler uradna Avstrija vztraja na stališčih, kot jih izraža v zadnjem času, pa je razumljivo, da osnove za takšen dialog niso podane, ker bi drugače sankcionirali nespoštovanje in revizijo obveznosti iz državne pogodbe. O izvrševanju teh obveznosti pa niti Avstrija sama ne more odločati, razen, da jih dosledno in v duhu, v kakršnem so sprejete, izvršuje.

bi bila morda najboljša paša. Povedal nam je veliko koristnega in praktičnega, pa tudi marsikatero neprijetno nezgodo, ki lahko doleti čebelarja v teku časa.

Po vsakem predavanju je bil živahen razgovor in tako je prišel do besede marsikateri naših čebelarjev. Posebno pridno so se oglašali g. Korenjak iz Šmarjete v Rožu, ki je prinesel s seboj svoj panj, v katerem predvsem lahko preuredi „kočuharja“ v nakladni panj. G. Rutar iz Žitare vasi pa nas je opozoril, kako previdni moramo biti pri uporabi sredstev, s katerimi ščitimo satovje. Rupej iz Velinje vasi pa nas je opozoril na potrebo zapisovanja stanja posameznih čebelnih družin v teku leta in njene donosa, na podlagi katerih tudi lahko že nekoliko mislimo na izbiro.

Tako se moramo vsem predavateljem prav iskreno zahvaliti za njihov trud in njih obenem prositi, da nam zberejo tudi za prihodnje leto spet toliko koristnega in potrebnega. Ista hvala velja g. rektorju Kopeinigu za pripravo srečanja in sestram za naš telesni blagor.

ZVEZNA GIMNAZIJA ZA SLOVENCE V CELOVCU

OBJAVA

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu sporoča:

1. Po posebnem odloku Zveznega ministrstva za pouk in umetnost naj prijavijo starši svoje otroke, ki jih želijo dati v šolskem letu 1975/76 na gimnazijo, takoj po končanem prvem semestru tega šolskega leta, tj. od 10. 2. 1975 do najkasneje 28. 2. 1975, ravnateljstvu Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Ob prijavi za sprejem je treba predložiti ravnateljstvu spričevalo prvega semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva.

2. Pravočasno prijavljeni učenci, ki bodo ob koncu šolskega leta 1974/75 po oceni ljudsko šolske konference sposobni za vstop v prvo vrsto glavne šole (ERSTER KLASSENZUG), bodo sprejeti na gimnazijo brez sprejemnega izpita.

3. Prijavljeni učenci, ki ne bi dosegli tako dobre ocene, bodo morali delati sprejemni izpit. Za sprejemni izpit, pri katerem bo izpitna komisija gimnazije presodila sposobnost učenca, bo treba otroka prijaviti v prvi

polovici junija 1975. Sprejemni izpiti bodo en teden pred koncem šolskega leta.

4. Konec maja 1975 bo vodstvo ljudske šole javilo gimnaziji učni uspeh vseh učencev, ki so se prijavili za vstop v gimnazijo. Nato bo ravnateljstvo gimnazije pravočasno obvestilo starše o sprejemu učenca oz. o potrebi prijave k sprejemnemu izpitu.

5. Zakasnele prijave bodo v izjemnih primerih še možne s posebnim dovoljenjem Deželne šolskega sveta.

Zato opozarja ravnateljstvo vse starše še posebej, naj ne zamudijo zgoraj navedenega roka za prijavo.

6. Za vstop v višje razrede je potreben poseben razgovor z ravnateljem.

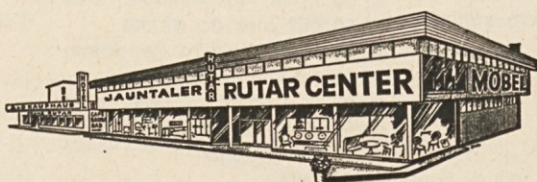
Prijave za sprejem v gimnazijo lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa se obrnete pismeno na naslov: Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu, Lerchenfeldstraße 22, 9020 Klagenfurt.

RAVNATELJ:

Dr. Pavle Zablatnik

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26. — Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt.

P. b. b.

RUTAR-CENTER

- ugodno dobavi
- in hitro na dom
- dostavi

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas
Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381